Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov

P. b. b.

LETNIK XLI. CELOVEC, PETEK 10. OKTOBER 1986 ŠTEV. 41 (2297)

Kancler Vranitzky o manjšinskem šolstvu:

„Rešitev le v soglasju s Slovenci!“

Toda Wagner zagovarja trostrankarsko rešitev

Prejšnji petek je bil kancler Vranitzky na uradnem obisku na Koroškem, kjer se je najprej na deželni vladi menil o novi „državni pogodbi“ med zvezo in deželo, ki bo med drugim obsegala vprašanja izgradnje zveznih in deželnih cest (predvsem drugi predor na avtocesti čez Ture), rešitev podržavljenega podjetja BBU ter vprašanje javne podpore podjetjem, ki se hočejo naseliti na Koroškem. V okviru tiskovne konference pa se je izjavil zvezni kancler tudi o manjšinskem vprašanju.

„Brez privoljenja prizadete manjšine se šolska ureditev ne bo spremenila“, je izjavil kancler v tiskovni konferenci, po koncu katere pa je v pogovoru z našim listom dodal tudi še to, da se popolnoma identificira z mnenjem in stališčem zveznega ministra za pouk Moritza, ki je bil med drugim v dveh pogovorih s Slovenskim vestnikom izrazil, da nasprotuje vsakršni obliki ločitve otrok. Vranitzky pa je zdaj tudi dodal, da v tem smislu odklanja model koroške deželne pedagoške komisije in da hoče v pogajanjih uveljaviti spoznanja zvezne pedagoške komisije.

S to izjavo pa si nikakor ni pridobil simpatij deželne SPÖ, saj je Wagner že kar pri tiskovni konferenci skušal omiliti kanclerjeve izjave, dan navrh pa je deželna SPÖ že ostro napadala ORF, katerega urednik si je „drznil“ poročati v televiziji, da je Vranitzky podprl Moritzevo stališče v zadevi manjšinskega šolstva. Kaže torej, da koroška SPÖ vztraja na trostrankarskem sporazumu, se pravi na protimanjšinskih stališčih, ki jih je že leta 1976 diktirala FP kot najmanjši skupni imenovalec. Prav zaradi tega, ker smo koroški Slovenci že dostikrat bridko spoznali, kako ta „koroška klima“ vpliva tudi na zvezne stranke in kako se zna uveljavljati, ostaja tudi ob teh kanclerjevih izjavah skrb, v koliko bi koroški Slovenci ob tem primeru res lahko pričakovali pozitivno presenečenje, in izpolnitev od kanclerja dane obljube – še povrhu tik pred volitvami.

Kancler Vranitzky podpira ministra Moritza

VP: Manjšinsko vprašanje ni tema

Ta teden je predstavila tudi koroška VP svojo kandidatno listo za državnozborske volitve. Poleg tega, da začudi, da iz velikovškega okraja ni kandidata na izglednem mestu (so velikovški okraj že čisto odpisali, ko pa sicer pravijo, da so pokrili vse potrebe?), je deželni predsednik ÖVP Scheucher tudi izjavil, da za VP manjšinsko vprašanje nikakor ni tema volilnega boja. V ostalem pa je potrdil držo VP v šolskem vprašanju in ponovil, da so predstave VP docela uresničene v predlogu deželne pedagoške komisije.

S to izjavo so očitno na isti liniji z FP, katere prvi kandidat na Koroškem bo spet Haider. Tudi on meni, da manjšinsko vprašanje ne bo tema za volitve v državni zbor; očitno je prepričan, da je itak že toliko uspel, da bo trostankarski sporazum le še formalnost.

KPA: Tudi Slovenec kandidira

Tudi koroška deželna organizacija KPA je vložila te dni svojo kandidatno listo. Pri komunistih v vseh deželah kandidira na prvem mestu njihov predsednik Franz Muhri. Na Koroškem pa kandidate na prvih mestih za njim tudi deželni sekretar Wolfgang Bürger in Slovenec Franc Rasinger iz Šentjakoba. KPA je s tem edina izmed teh strank, ki kandidira tudi člana slovenske narodne skupnosti.

Kaj bo z Borovljami?

V okviru Vranitzkyjevega obiska na Koroškem so razpravljali tudi o tem, kako bi se dalo pospeševati naselitev novih obratov na Koroškem. S tem v zvezi je kancler povedal, da hočejo pomagati poleg subvencije 200.000 šilingov za vsako delovno mesto predvsem pri nakupu zemljišč ali ustreznih hal. Vsekakor zanimiva izjava tudi v zvezi z načrti tovarne UNIOR, ki bi začela proizvajati v Borovljah, pa vprašanje cene za odkup produkcijske hale še vedno ni rešeno. Pa menda ne čakajo, da bi na tak način preprečili naselitev slovenskega podjetja? Iz ust deželnega finančnega referenta Frühbauerja je bilo vsekakor slišati, da je edino zaključeno poglavje v Borovljah podjetje Haaf, da pa se sicer potegujejo še tri firme za naselitev; eno izmed teh podjetij pa da je tudi UNIOR.

Predstavniki koroških Slovencev pri predsedniku jugoslovanske vlade

Osrednji organizaciji koroških Slovencev sta za letošnjo jesen načrtovali vrsto razgovorov s predstavniki avstrijske in jugoslovanske vlade. Medtem ko je bil za 22. september predvideni razgovor pri zveznem kanclerju dr. Franzu Vranitzkem zaradi notranjepolitičnih zapletov odpovedan oz. preložen, je v torek tega tedna v Beogradu koroške Slovence sprejel predsednik zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Branko Mikulič.

Predstavniki koroških Slovencev (predsednik Feliks Wieser in tajnik Marjan Sturm za Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem ter predsednik Matevž Grilc in tajnik Franc Wedenig za Narodni svet koroških Slovencev) so predsedniku jugoslovanske vlade Mikuliču orisali politični položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem, predvsem v luči nemškonacionalističnih napadov na dvojezično šolstvo, katerih pobudnik je predsednik FPÖ Jörg Haider. Izpostavili so, da tako imenovana politika malih korakov v zadnjih letih ni prinesla nikakršnih rezultatov.

Predsednik Mikulič je predstavnikom koroških Slovencev zagotovil, da je vprašanje, slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji in zlasti izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe integralni del vseh bilateralnih razgovorov med Avstrijo in Jugoslavijo. Kot sopodpisnica avstrijske državne pogodbe bo Jugoslavija vztrajala na korektni izpolnitvi manjšinskih določil tega mednarodnega dokumenta. Obenem se je predsednik Mikulič zavzel za izgraditev gospodarskega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo. Pri tem je posebej poudaril sodelovanje med manjšinskimi gospodarskimi ustanovami ter vsemi republikami in pokrajinami Jugoslavije.

Med svojim bivanjem v Beogradu so predstavniki ZSO in NSKS obiskali tudi predsednico Zveze sindikatov Jugoslavije Marijo Todorovič ter člana predsedstva SFRJ Staneta Dolanca. Tudi v teh razgovorih je bila izražena podpora celotne Jugoslavije prizadevanjem za uresničitev narodnostnih pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Ob koncu enodnevnega obiska v Beogradu so imeli predstavniki koroških Slovencev še kratko srečanje tudi z avstrijskim veleposlanikom v Jugoslaviji dr. Leiferjem.

V zeleno-alternativnem gibanju še vedno niso dosegli enotnosti

Medtem ko je prejšnji teden že izgledalo, da je zagotovljen enoten nastop zelenih in alternativnih skupin pri letošnjih državnozborskih volitvah, pa v zadnjih dneh vedno bolj prihaja do notranjih nesoglasij in celo odkritih nasprotij. Okvirno že dogovorjena Zelena alternativa / Lista Freda Meissner-Blau postaja spet dvomljiva in ne izključujejo, da se bo pri volitvah pojavilo več zelenih oz. alternativnih list.

Sedanje težave so izbruhnile na dan, ko so se pri izbiranju kandidatov predstave na „zvezni ravni“ križale z interesi deželnih skupin. V tej zvezi je prišlo tudi do kritik na račun KEL in njenega vodilnega kandidata Karla Smolleta, kateremu očitajo, da bi hotel „na vlaku zelenih igrati vlogo strojevodje“. (Več o vključevanju Koroške enotne liste v zeleno-alternativno gibanje na 2. strani, kjer poročamo o deželnem zborovanju KEL.)

PREBERITE

na strani

2 Kukovica izključen iz Socialistične učiteljske zveze

3 O vsebini Brechtove „Malomeščanske svatbe“

4 Vseavstrijski učiteljsko zborovanje na celovški univerzi

5 Srečanje planincev treh dežel

6 Škof je prišel med ljudstvo – pogovor z dr. Grmičem

7 Turistična karta Alpe-Jadran

8 SAK se je povspel na 2. mesto

Pomembnost manjšin za vso Evropo

V Nouru oz. Algheru na Sardiniji je bil minuli teden štiridnevni mednarodni seminar o sredstvih množičnega obveščanja in manj razširjenih jezikih v Evropi. Na srečanju so izčrpno razpravljali o vprašanjih večjezičnosti in sploh o manjšinski problematiki, o važni vlogi manjšin, ki jim je zato treba zagotoviti svoboden in enakopraven razvoj, predvsem tudi na jezikovnem področju. O pomenu in zaključkih zborovanja je v Primorskem dnevniku objavil Vojmir Tavčar članek, ki ga zaradi zanimivosti ponatiskujemo tudi v našem listu.

Jezik je temelj vsakega naroda. Današnji položaj manj razširjenih jezikov v Evropi je zelo zaskrbljujoč, saj so prizadete osnovne pravice milijonov Evropejcev. Vendar tudi pripadniki narodnostnih skupnosti so državljani Evrope in njihove jezikovne pravice morajo biti priznane. To je osnova demokracije in pogoj za nadaljnjo demokratizacijo evropske družbe.

To je uvod zaključnega dokumenta, ki so ga sprejeli predstavniki zahodnoevropskih jezikovnih skupnosti ob koncu štiridnevnega srečanja o manjšinah in množičnih medijih, ki ga je priredil inštitut ISPROM v sodelovanju z deželo Sardinijo in Evropskim birojem za manj razširjene jezike. Simpozij se je končal v nedeljo v Algheru s krajšo svečanostjo po treh dneh zavzete razprave v Nuoru.

Dokument nakazuje osnovne pogoje za to, da mediji postanejo v veliko večji meri kot doslej spodbujevalec narodnostne identitete in ne sredstvo standardizacije ter pomasovljenja. V ta namen si mora evropski parlament prizadevati, da bo ustvaril pogoje, ki naj omogočijo manjšinam, da ohranijo in krepijo svojo istovetnost. Predvsem radio in televizija lahko odigrata pomembno vlogo in postaneta sredstvo za ovrednotenje manj razširjenih jezikov, katerih potrebe in specifičnosti mora upoštevati tudi načrt za evropsko televizijo. Parlament pa naj ustvari poseben sklad za preučevanje potreb manjšin in usklajevanje vloge medijev.

Med zanimivejšimi predlogi dokumenta so bela knjiga o medijih in manj razvitih jezikih, oblikovanje nekega evropskega razsodišča, ki naj razsoja o jezikovnih pravicah skupnosti, poseganje na tržišče, ki naj olajša izmenjavo programov o manjšinah. Jezikovne skupnosti morajo nadalje biti soudeležene v razpravi o uvajanju novih tehnologij v sredstva množičnega obveščanja, same pa bodo preučile možnost oblikovanja specializirane tiskovne agencije, ki naj bi bila posebej osnovana, da bi jo po eni strani lahko uporabljali manjšinski mediji, obenem pa da bi tudi večinskim medijem posredovala novice o jezikovnih skupnostih.

Dokument, ki je seveda veliko bolj razčljenjen od tega povzetka, je obenem načelen in tudi dovolj konkreten, da lahko postane osnova za delo evropskega parlamenta v korist pravic in zaščite narodnostnih skupnosti. In ravno ta konkretnost je ena največjih odlik teksta, saj je dokaz, da so predstavniki manjšin našli skupen jezik in nakazali stvarne rešitve, obenem pa je tudi odraz dejstva, da so problemi narodnostnih skupnosti zelo sorodni, ne glede na evropsko državo, v kateri živijo.

Srečanje v Nouru je tudi dokazalo, da so ravno narodnostne skupnosti najdoslednejši tolmač evropskega duha, kulture in civilizacije, ki je vselej postavljala v ospredje človeka, ki je imela človeka vselej za cilj in nikdar za sredstvo. Ker so tudi osebno ogrožene, imajo jezikovne skupnosti veliko več občutljivosti za nevarnosti, katerim tehnokratsko in izkrivljeno tolmačenje tehnološkega napredka izpostavlja evropsko družbo in na splošno vse človeštvo, ki ne more biti kos vsem izivom sodobnosti in prihodnosti, če se odpove svoji istovetnosti, svoji kulturi in jeziku in torej eni od osnovnih potez lastnega jaza.

V Nouru je pred temi nevarnostmi zabrnel alarmni zvonec. Vprašanje je, ali bodo sedaj večinski, dominantni narodi imeli dovolj posluha, da dojamejo ta zven v vseh njegovih pomenskih odtenkih.

Zaradi navedenega najbrž ni pretirana trditev, da je srečanje v Nouru bilo važen korak tako glede razmišljanja narodnostnih skupnostih o lastnih problemih kot tudi razmišljanja o vprašanjih, ki zadevajo širšo, pravzaprav vso evropsko družbo.

Deželno zborovanje Koroške enotne liste

Z organizatorično hibo, da so bile kmečkozborske volitve povezane z državnozborskimi volitvami, je imela minulo nedeljo v Celovcu svoje deželno zborovanje Koroška enotna lista (KEL). Prav zaradi te povezave so bile namreč volitve za kmetijsko zbornico vsaj na tem forumu precej odrinjene na stranski tir. To pa gotovo ni upravičeno, če pomislimo, da gre pri njih za nastop, ki mu je uspeh ob zadostni zavzetosti nedvomno zagotovljen, medtem ko so izgledi pri parlamentarnih volitvah še vse preveč zaviti v meglo negotovosti, da bi se mogli že zdaj predajati evforičnim predstavam, kako bomo koroški Slovenci „vkorakali v avstrijski parlament" (Karel Smolle). Zato je eden izmed diskutantov tudi pravilno svaril, naj „ne delimo medvedove kože že prej, preden sploh vemo, kje je ta medved".

O kmečkozborskih volitvah je bilo le kratko govora v prvem delu zborovanja, ko je nosilec liste Skupnosti južnokoroških kmetov Janko Zwitter predstavil vodilne kandidate, same mlade ljudi, kot je dejal. Starejši generaciji se je zahvalil, da je skozi vsa leta uspešno branila mandat v kmetijski zbornici, „ki pa ga bomo morali mladi šele izbojevati". Vse, ki imajo volilno pravico, je pozval, da si skupno prizadevajo za uspeh liste – da ne bomo dosegli le enega, temveč dva mandata. Če se bomo resnično potrudili vsi skupaj, uspeh gotovo ne bo izostal, je menil Janko Zwitter, ki je poudaril, da so naši domovi celice narodnega življenja: če nam bo uspelo ohraniti te celice, potem nam tudi za narodni obstoj ni treba biti v skrbeh. „V tem smislu vsi na delo, enotno, kot pravi tudi naša pesem Rož-Podjuna-Zila."

V ostalem je bilo zborovanje, kot že rečeno, pretežno v znamenju parlamentarnih volitev. Že geslo „KEL v parlament" je bilo dovolj zgovorno. Kakšna je pot, po kateri naj bi to uspelo, je orisal dr. Pavel Apovnik v političnem referatu, v katerem je odgovarjal na vprašanje „Zakaj z zelenimi?" Vzroke, zakaj ni možno sodelovati z etabliranimi večinskimi strankami, je referent strnil v dve skupini: Glavni vzrok je seveda protimanjšinska politika teh strank, katerih troedini sporazum proti koroškim Slovencem še vedno velja. „Vsak novi zakon o manjšinskih pravicah pomeni zoževanje naših pravic," je ugotovil dr. Apovnik, zato „glasovanje za te stranke pomeni glasovanje za nadaljnje kratenje in zoževanje naših narodnostnih pravic." Večinske stranke pa so nesprejemljive tudi zaradi njihove splošne politike, zaradi njihove nezmožnosti rešiti pereče probleme v državi, kot so vprašanja brezposelnosti, varstva okolja, davčne obremenitve itd. „Zato moramo iskati rešitev in zaveznike drugod" – in KEL jih je našla pri zeleno-alternativnem gibanju. Med idejnimi temelji volilne platforme Zelena-alternativa / Lista Freda Meissner-Blau, kjer so v procesu združevanja odpadli „zagovorniki eksotičnih idej", je dr. Apovnik poudaril predvsem demokratičnost, kooperativnost ter načelo varstva manjšin in aktivnega prizadevanja za njihove pravice; vidno se to odraža v izrecni opredelitvi za zagotovitev mandata zastopniku avstrijskih narodnih manjšin.

Izvolitvi kandidata za ta „manjšinski mandat" je veljal preostali del zborovanja. V diskusiji je bilo poleg redkih stvarnih besed slišati predvsem zanesenjaške izjave o „najboljših izgledih" in o „zgodovinski priložnosti", ki nam bo menda omogočila višjo obliko političnega dela. Pri volitvah je bil potem za prvega kandidata, ki ga bo KEL poslala v volilni boj Zelene alternative, izvoljen Karel Smolle, na drugo mesto dr. Pavel Apovnik in na 3. mesto Fric Kert. V svoji zaključni besedi nosilca liste je Karel Smolle potem dejal, da „s težkim srcem" sprejema to nalogo, vendar jo bo skušal po najboljših močeh izpolnjevati v korist vseh manjšin v Avstriji.

Obisk pri predsedniku Waldheimu

Iz vrst bralcev Slovenskega vestnika je bilo slišati številna kritična stališča glede nedavnega obiska predstavnikov Informacijskega centra avstrijskih manjšin oz. predstavnikov Narodnega sveta koroških Slovencev pri zveznem predsedniku dr. Waldheimu. Dvoje pisem bralcev, ki se prav tako bavita s tem vprašanjem, je Slovenski vestnik objavil v zadnji številki.

Zveza slovenskih organizacij se tega obiska ni udeležila iz naslednjih vzrokov:

1. Obisk je organiziral predsednik dunajskega centra Karel Smolle. V ta center ZSO ni včlanjena, pač pa sodeluje v koordinacijskem odboru avstrijskih manjšin, katerega je že pred leti ustanovil dr. Franci Zwitter st., ki mu tudi predseduje in ki izvršuje koordinacijo sodelovanja vseh narodnih skupnosti v Avstriji. Ta koordinacijski odbor opravlja zelo pomembno delo (in je mimogrede povedano tudi dosti cenejši od Smolletovega centra); med drugim pripravlja vsakoletno srečanje narodnosti sosednjih dežel, bil je vodilen pri izdelavi Listine pravic avstrijskih narodnosti itd.

2. Znano je, da je izvolitev zveznega predsednika dr. Waldheima doma in v svetu izzvala mnogo razburjenja in kritičnih pripomb. Dejstvo je, da je novi zvezni predsednik v mednarodni javnosti močno izoliran: Svetovni kongres borčevskih in antifašističnih organizacij, ki bo v začetku decembra na Dunaju, je za primer, da bi kongres otvoril zvezni predsednik Waldheim, zagrozil z odpovedjo zasedanja na dunajskih tleh. Na Nizozemskem predvideni obisk zveznega predsednika Waldheima je tamkajšnja vlada kratkoročno odpovedala. V svetovnem tisku še naprej objavljajo dokumente, ki so za predsednika Waldheima baje zelo obremenilni itd.

3. V taki situaciji je ZSO smatrala za koristno, da z obiskom pri novem zveznem predsedniku počaka, da se bo ozračje nekoliko pomirilo in da si bo dr. Waldheim tako v avstrijski kot v mednarodni javnosti pridobil neosporavano priznanje kot državni poglavar Avstrije.

dr. Marjan Sturm
tajnik ZSO

Avstrijski učitelji opozarjajo:

Ločevanje šolarjev na dvojezičnem ozemlju

pomeni nadaljnjo segregacijo slovenske skupnosti

Svojo osuplost zaradi prizadevanj določenih sil za razbitje dvojezičnega šolstva na Koroškem so izrazili tudi udeleženci visokošolskega tečaja za politično vzgojo učiteljev, ki je bil na gradu Großrußbach na Nižjem Avstrijskem.

V pismu, ki so ga poslali članom koroške deželne vlade, so udeleženci tečaja, učitelji iz raznih predelov Avstrije, med drugim poudarili, da ločevanje šolarjev na dvojezičnem ozemlju po jezikovnih kriterijih prispeva k nadaljnji segregaciji (segregacija = izločevanje in ob tem zapostavljanje – op. ured.) slovenske narodne skupnosti. Po njihovem mnenju le skupni pouk slovensko in nemško govorečih otrok jamči mirno in kooperativno sožitje obeh narodnih skupin. Poleg tega pa bi v smislu resnične ekakopravnosti slovenske narodne skupnosti moralo priti do izpopolnitve dvojezičnega šolstva in izvedbe ustreznih šolskih poskusov.

Učiteljice in učitelji seminarja za politično vzgojo zato pozivajo člane koroške deželne vlade, da v tem smislu podvzamejo oz. podprejo ukrepe, „kajti čim boljša ohranitev in pospeševanje narodnih skupin sta v interesu vseh Avstrijcev."

SLÖ izključil Franca Kukovico:

Akt proti enakopravnosti slovenščine!

Pred kratkim je prejel podpredsednik ZSO in ravnatelj ljudske šole v Žitari vasi Franc Kukovica od Socialistične učiteljske zveze (SLÖ) priporočeno pismo, v katerem mu sporočajo, da so ga izključili iz SLÖ. Zanimiva pa je vsekakor utemeljitev za to izključitev, ki jo ponatiskujemo v nemškem originalu: „Der SLÖ Kärnten hat sich mit dem Schreiben der Pädagogischen Fachvereinigung (v katerem Strokovno združenje vabi SLÖ na pogovor o stališču obeh slovenskih osrednjih organizacij k modelu koroške pedagoške komisije – op. uredn.) beschäftigt und mußte feststellen, daß Sie als SLÖ-Mitglied eine uns politisch fremde Interessensgruppierung vertreten."

Toliko za uvod, pa tudi k temu, kako tretira največja učiteljska zveza na Koroškem vprašanje dvojezičnega šolstva. Vsekakor je jasno, da je ta izključitev Kukovice primer za to, da je očitno tudi Socialistična učiteljska zveza voljna, da vsakega člana, ki si le drzne zagovarjati skupni pouk, izključi iz svojih vrst. V tem smislu je Zveza slovenskih organizacij protestirala proti tej izključitvi pri deželnem glavarju, Komite za obrambo dvojezičnega šolstva na Koroškem pa je naslovil na razna učiteljska združenja pismo, iz katerega objavljamo odlomke:

„Ta izključitev ima tudi funkcijo, da bi cepila dvojezične učitelje. S tem se skuša delovanje in članstvo v Strokovnem združenju pedagoških delavcev kriminalizirati in ožigosati kot politično tuje delovanje. In to čeprav ima Strokovno združenje točno začrtane cilje in ne sledi političnim ali strankarskopolitičnim intencijam, temveč se ukvarja edinole s strokovnimi in znanstvenimi aspekti vprašanja dvojezičnega šolstva na Koroškem.

Za SPÖ in SLÖ je taka izključitev le slabo spričevalo pa tudi dokaz za napačno pojmovanje demokracije. S tem zavirajo vsak demokratični in napredni impulz že v zarodku. In ob takem ravnanju ne moremo pojmovati SLÖ kot naprednega zastopnika učiteljstva.

S takim korakom SPÖ sama tudi dokumentira, kje so njene meje tolerance: ni stranka kritičnih duhov, temveč stranka, ki zna reči le da. S takim ravnanjem in s takimi odločitvami pa hoče narediti iz učiteljev le nekritične ljudi.

Domnevamo, da SP interno že tako močno koketira z modelom ločitve, da je posledica nastopanja proti temu že izključitev. Predvsem za zavzete dvojezične učitelje pa se stavlja vprašanje, ali tak SLÖ res zastopa izobrazbeno-politične perspektive (npr. pospeševanje dvojezičnosti, pospeševanje skupnega pouka . . .).

Izključitve Kukovice ne moremo videti kot osebni problem. Nekdo, ki stoji tako v javnosti, ki se tako močno zavzema za ohranitev in izgraditev skupnega pouka in dvojezične vzgoje, ima tudi somišljenike, sodelavce. Izključitev ravnatelja Kukovica je akt proti enakopravnosti slovenskega jezika v šoli."

Gradiščanski Hrvati obtožujejo:

Avstrija ni izpolnila svojih obveznosti do manjšin

„Gradiščanski Hrvati bi zelo radi povedali, kaj je domovina Avstrija ukrenila za nas, toda na žalost nimamo ničesar, kar bi lahko pohvalili, nasprotno, mi se moramo pritožiti."

V enem samem stavku je pravzaprav že povedano vse, kar so imeli povedati o avstrijski manjšinski politiki na letošnjem glavnem zboru Hrvaškega kulturnega društva, ki je bil pred kratkim v srednjegradiščanskem kraju Gerištofu. V zaključni resoluciji zbora so ugotovili, da Avstrija vse do danes ni izpolnila svojih obveznosti iz člena 7 državne pogodbe in da v vseh teh desetletjih ni prišlo do nobenega pravega napredka v manjšinskem vprašanju. Posledica tega je, da asimilacija in raznarodovanje hitro napreduje, kar dokazujejo številčni podatki od enega do drugega ljudskega štetja.

Posebej gradiščanski Hrvati opozarjajo na nezadovoljive razmere na področju otroških vrtcev in šolstva, kjer – podobno kot pri nas na Koroškem – ni poskrbljeno, da bi bil hrvaškim otrokom v zadovoljivi meri zagotovljen pouk materinščine. Prav tako tudi ni uresničena enakopravnost hrvaškega jezika v javnem življenju, v uradih, v radiu in televiziji ter v kulturnih in izobraževalnih ustanovah. Zato so na zboru HKD ponovno pozvali zvezne in deželne dejavnike, naj končno izpolnijo vsaj najvažnejše obveznosti. „Veseli in hvaležni smo," je rečeno o njihovi resoluciji, „da smo Avstrijci in Hrvati. Toda če želi Avstrija ohraniti svoj večnarodni značaj in izpolniti svoja v zakonu o narodnih skupinah objavljena jamstva za obstoj narodnosti v Avstriji, potem je skrajni čas, da za svoje narodne skupine tudi nekaj ukrere. Mi smo radevolje pripravljeni doprinesti svoj del za večjezično in večnarodno Avstrijo, v kateri bo tudi v bodoče živel posebni čar kulturne raznolikosti."

Na svojem zboru so gradiščanski Hrvati sklenili ustanoviti strokovno združenje, ki naj bi skrbelo za poučevanje šolske mladine. Med razpravo o bližnjih volitvah pa je predsednik HKD dr. Ivo Müller menil, da za združeno alternativno listo ne vidi dosti izgledov, ker so prav gradiščanski Hrvati zelo močno integrirani v stranke. Vendar pozdravlja to gibanje, če mu bo uspelo mobilizirati nove sile.

„Celovec je tudi glavno mesto koroških Slovencev"

Dr. Veiter v Tinjah: Slovenci ne morejo biti breme za Avstrijo

S pozivom, da je treba ohraniti narodnostno raznolikost Evrope, je mednarodno priznani strokovnjak za manjšinsko pravo dr. Theodor Veiter prejšnji petek v Tinjah otvoril svoje predavanje o slovenski narodni skupnosti na Koroškem. Z vsem svojim predavanjem pa je zavrnil trditve, češ da so Slovenci breme oz. obremenitev Avstrije.

Veiter, ki vodi v predarlskem Feldkirchnu „Forschungstelle für Nationalitäten und Regionalismus", pa je moral žal tudi ugotoviti, da v Evropi pridobiva na pomenu rasistična miselnost („verjetno bi tudi v Avstriji bilo več rasizma, če bi imeli večji delež tujcev).

Ne bavi pa se samo s pravno literaturo, Veiter išče stik s prizadetim prebivalstvom, vselej najde možnosti, za obisk krajev, kjer živijo narodne skupnosti. Tako je letos šel tudi v razne kraje južne Koroške, da bi videl kje uporabljajo v hišah in na vasi še slovenščino. Pri tem je moral ugotoviti, da slovenščina dejansko močno nazaduje. Ko je v povojnih letih obiskoval Koroško, je slovenščino srečal na primer še v Mostiču, ali na južnem obrobju Celovca, prav tako tudi v Šmartnem pri Dholici, danes je tam ne sreča več. Prav tako je ugotovil, da je npr. slovenščina tudi že v Mariji na Zilji potisnjena ob rob. V tej zvezi je izrekel svoje popolno nezaupanje uradnim štetjem in označil statistiko kot „kraljico nenatančnih znanosti".

Tem bolj je poudaril, da ni treba ukrepati samo za obstoj, temveč tudi za pospeševanje manjšine. Navezovaje na zgodovino pa je opozoril na močne sledove, ki jih je slovenski narod zapustil tudi v rokodelstvu, arhitekturi, ljudski pesmi itd. na Koroškem. Ta obogatitev Slovencev za koroško in za avstrijsko kulturo naj bi bila obveza za deželo, da ne bi ločevala npr. šolarjev po jeziku („ki bi imeli za posledico neke vrste apartheida", Veiter dobesedno).

Dr. Theodor Veiter v Tinjah

Člen 7 ni izpolnjen

Veiter je v svojem predavanju nanizal celo vrsto primerov, ki potrjujejo, da smo koroški Slovenci le obogatitev dežele in države. V gospodarstvu raste delež, ki ga Slovenci ustvarjajo (čeprav npr. nimajo srednjih tehničnih šol); v diskusiji pa je ponovil svoje stališče, da člen 7 državne pogodbe na Koroškem še ni izpolnjen (le majhni deli, pri Hrvatih pa ničesar). Ko je razprava prišla tudi na dvojezično šolo v Celovcu, ki jo starši zahtevajo za svoje otroke, pa se je jasno izrekel zanjo. „Saj je Celovec tudi glavno mesto koroških Slovencev", kjer Slovenci že dolgo živijo. Tudi navzoči vodja ustavnopravnega urada deželne vlade, dr. Ralf Unkart, je povedal, da se je že izrekel za ustanovitev take šole in dodal, da ne verjame časopisnim poročilom, ki citirajo Wagnerja, češ da v Celovcu ni Slovencev.

Theodor Veiter, ki je uvodoma dokazal tudi svoje dobro znanje slovenskega jezika, je navzočim zagotavljal: „Pozdravil bi, če bi se vsak Korošec učil slovenščine". To ne bi koristilo samo tistemu, ki ima vsak dan opraviti s Slovenci. Tudi drugim ne bi škodovalo.

Za kaj gre v Brechtovi „Malomeščanski svatbi?“

Malomeščanska svatba (Die Kleinbürgerhochzeit) je najobsežnejša in najpomembnejša enodejanka iz leta 1919. Kaže poročno slovesnost v novem stanovanju in uporabo novega pohištva, ki ga zakonca sama izdelata; nazadnje se stanovanje spremeni v bojišče; novo pohištvo je uničeno, pa tudi začeti zakon in prihodnja družina ostaneta v celoti brez iluzij: razpoloženje, udobnost, pa tudi laž in komaj ohranjena etiketa zgrmijo na kup obenem s posteljo, v katero ležeta noseča nevesta in pohotni ženin.

Na prvi pogled je igra videti kakor surova burka; njen zunanji potek, lomljenje stolov in mize, razuzdani ples, namigujoče, pa tudi izrečene kvante so v resnici burkaste. Kljub temu pretežna večina komike ni v razigrani surovosti zunanjega dogajanja, temveč predvsem v besednih duhovitostih (se pravi v jeziku) in zavestnem podajanju igre kot igre, ki je pač mišljena kot ogledalo iluzij, ki so igrane kot iluzije: poroka, svatovščina, „edini lepi večer, ki ga človek ima“ (za njim se začne „življenje“), vendar se vse to pokaže kot orgija votlosti, dolgega časa, puščobnosti in osamljenosti, ki jih potem vsak dan prinaša meščansko življenje. Ker je burno dogajanje svatovskega obeda samo po sebi podano kot „gledališka igra“ in nazadnje tudi svetilko, ki igro umetno osvetljuje, zbijejo z odlomljeno kljuko (glej konec igre *Bobni v noči*), smo priča, kako se iluzionarna igra meščanskega gledališča, katerega rekviziti kakor rekviziti malomeščana nazadnje uničeni obležijo po tleh – v dvorani in na odru pa se stemni, razkrije.

V igri so obravnavana značilno meščanska vprašanja. Najprej obsedenost, da bi človek kar največ mogoče vse sam naredil, čemur se drugače reče, da se ne zanese na druge. Ženin se je pet mesecev na vse kriplje gnal, samo da je izdelal pohištvo za vse stanovanje, ki ne more pretrajati niti poročne slovesnosti. Samozavestno in prevzetno gleda zviška na „zanikrno ropotijo po trgovinah“: „Človek se nekako bolj naveže na stvari.“ S tem so klicani nazaj dobri stari časi, ko je bila družina avtarkična in je bila še živa družinska obrt, že v devetnajstem stoletju družbeno bolj odločilna; to je povezano z meščansko ideologijo, češ da ima samo tisto, kar človek sam naredi, tudi osebno vrednost, vse že narejeno, ga je le nova, hitro minljiva moda. Brecht ex negativo kaže, da sta že zunanja oblika tega zakona in ureditev sama po sebi anahronizem. Slepi z avtarkijo in prisrčnostjo medsebojne zveze, ki je že zdavnaj odpravljena zaradi družbenega razvoja. V ta namen je tu predvsem pohištvo, manj kot burkast rekvizit bolj izraz slepila v svetu, ki naj bi s porazdelitvijo dela mogel še vse sam napraviti, in vere, češ da se more človek samo tako uresničevati (kakor faustovski meščan v devetnajstem stoletju). – Drugič, družinska povezava razpade, še preden se dobro začne: možev prijatelj že pred poročno nočjo razkrinka vse prisege o ljubezni in zvestobi kot prazno govoričenje, medtem ko otipljivo pohotno pleše z nevesto – kakor je po drugi strani zakon že veliko prej „uresničen“ (nevesta je noseča) in sta se nevesta in ženin že „pred življenjem“ temu primerno izdivjala *(Balada o deviškosti v duru:* „Da je onečastil ne bi, / v uk k bolj zreli cipi gre.)“ „Da bi plamen pogasila, / ki ga on je v njej zažgal, / je poldrugega staknila, / ki ni nič na čistost dal.)“ – Tretjič, na poročno slovesnost se zberejo ljudje, ki si nimajo nič povedati in v katerih prijateljskih ali družinskih povezavah ni mogoče najti nobenih čustvenih (ali tudi humanih) vezi. Skupna slovesnost kaže ravno na neskončno osamljenost ljudi, ki

B. Brecht

razen prijatelja vsi nastopajo v parih (starši, mladoporočenca, zakonca prijatelja neveste, nevestina sestra in njen prijatelj): govorijo samo zato, da ne pustijo nobenega premolka, plešejo, samo da kaj delajo. Vendar je v bistvu videti vse skupaj dolgočasno, votlo in se nazadnje vse skupaj podre. Govorjenje in ples sta pripomočka, samo da bi se človek ne zavedel in ne začel premišljevati, samo da se ne bi poglobil vase (to je nasprotje oprave, ki jo je ženin sam napravil).

Ko pa se potem to kljub vsemu zgodi, poteka vse z neprikrito napadalnostjo, ki uničuje pravila lepega vedenja. Nevestin oče si ves čas prizadeva, da bi s svojimi zgodbami odvrnil družbo od sebe, nazadnje pa resignirano ugotovi: „Vedno sem menil, da je bolje govoriti o stvareh, ki nikogar ne prizadevajo. Ljudje slabo prenašajo, če so prepuščeni sami sebi.“ – Dejstvo je: na videz „samozavestnega“ meščana, ki stavi samo nase in trdi, da gre samo za integriteto posameznika (potem je tudi družba nedotakljiva), tega meščana ne smeš pustiti samega, ker ne prenese samega sebe – ker sam ni nič. Igra se dosledno konča z mefistofelskim krohotom seksa, ki edini še dosega, da je človeško življenje videti znosno in človeška skupnost.

Iz Brechtove na videz nedolžne enodejanke se torej kaže, in sicer brez „pesniškega“ obrobja, kakor iz istočasnih poudarkov ekspresionizma, nekaj odločilnih in v novo družbo prehajajočih meščanskih nasprotij, ki grozijo, da bodo obnovljena v stari viljemovski podobi. Za povrh Brecht navaja vse samo zato, da smeši malomeščane in odpravlja slepila, samo da bi se človek temu lahko smejal.

Komični dialogi v *Malomeščanski svatbi* pričajo, da se je Brecht prilagodil oblikam preteklosti in jih zna obvladati. Ne gre samo za tradicionalno možnost izzivanja dvoumnosti, kakor se ob besedah „jajca“ ali „postelja“ pri priči prikradejo na misel opolzkosti in začne gledalec izgubljati zaupanje v poštenost jezika: ne gre samo za sluzast poročni nagovor, o katerem se pozneje pokaže, da gre za navedek, naučen na pamet; gre tudi za stalna smiselna „preobračanja“ besed, ki ustvarjajo – na videz absurdno – povezavo, ki pa so vendarle pesniško integrirana in slone na stvarni resničnosti. Potem ko oče, ravno so pri ribah, pripoveduje ostudno zgodbo o stricu, ki se mu je pri ribah zagolsnilo, da je moral bruhati na mizo (otroci pa so kljub temu še naprej jedli), se oglasi sestra:

SESTRA: Ampak ribe se zdaj ne pritaknem več.
ŽENIN: Kajpak, goske ne jejo rib. Samo vegetarijansko hrano.
ŽENA: Kaj ta lampijon ne bo nikoli dokončan?
NEVESTA: Ina, z nožem se ne jé rib!
MOŽ: Lampijoni so neokusni. Tale je videti kar dober.
SESTRA: Tako je mnogo bolj romantično.
ŽENA: Ja, ampak se ne spodobi.
PRIJATELJ: To je prava luč za polenovko!
MLADI MOŠKI (sestri): Se vam zdi? Imate radi romantiko?

To je vse prej kakor grobo; kvečjemu je fin pletež namigovanj in zavrnitev, v katerih tiči cela množica dejanj. Tak način navideznega vštricnega govorjenja drug mimo drugega je znamenit na primer od Büchnerjevega pogovora v *Vojčku:* ker ni mogoče doseči jezikovnega sporazumevanja, je v tem simbol medsebojnega zbliževanja, saj želimo človeško priti skupaj; novo izkušnjo „potujitve“ Brecht sprejema, vendar jo takoj povezuje s tradicionalno retorično figuro „diafore“ (pri Cervantesu pa je izdelana tudi v baročni veseloigri); z njo so posamezni izrazi v dialogu še naprej izpeljani, čeprav jih govoreči po smislu preobračajo antitetično. To se začenja tu z besedo „riba“, ki je ravno na mizi pred njimi, in s „svetilko“, namesto katere osvetljuje sobo navaden lampijon, umetna svetloba, ki jo nazadnje ugasijo (gledališka metaforika). S tem Brecht doseže, da je prizor pojasnjen kot prizor (ne glede na naturalizem), povrh tega pa v besedno igro jemlje tudi dejanje sestre in mladega moškega, ki lampijon povezujeta z romantiko in uporabljata mračno luč za čvrsto približevalne poskuse: „zmaterializirana“ spolzkost ribe, obenem njena tradicionalno vulgarna povezava z opravljenim spolnim občevanjem; vse to spreminja kratki prizor v jezikovni kabinetni biser, ki si ga raziskovalci doslej niso upali pripisati mlademu Brechtu: malomeščani so „komedijanti svetovne ureditve, katere resnični junaki so izumrli“ (Marx).

Peter Christian Giese

Tomaž Šalamun bral v Celovcu

Slovenski pesnik Tomaž Šalamun je konec septembra letos bil gost Mohorjeve knjigarne v Celovcu, kjer se je ljubiteljem poezije predstavil s svojim literarnim ustvarjanjem. Kot znano, je Šalamun vodilni predstavnik slovenske avatgardne poezije. Zato je njegov nastop v Celovcu bil posebno zanimiv kulturni dogodek.

Večer pa je bil namenjen tudi nemško govoreči publiki, saj je znani prevajalec Peter Kersche poskrbel za vrsto prevodov Šalamunovih pesmi v nemščino. Slovenska besedila je avtor bral sam, medtem ko je nemške prevode odlično interpretiral Arno Patscheider.

Po uspešnem večeru v Celovcu, je Tomaž Šalamun skupno s koroškim pesnikom Gustavom Janušem nastopil še v Gradcu in sicer v okviru Štajerske jeseni.

Benétik razstavlja

Tudi mladi slikar Rudi Benétik uspešno nadaljuje svojo umetniško pot. Po uspelih razstavah in udeležbah na raznih mednarodnih slikarskih kolonijah, je letos ustvaril nov cikel del, ki jih je ustvaril v letošnjem poletju.

Svoja dela bo Benétik razstavil v tujini – v Benetkah (od 5. do 20. novembra) in potem še v Trientinu (od 28. novembra do 18. decembra 1986). Pri novih delih gre, kot že zapisano, za nove slike oz. risbe in nekaj skulptur iz lepenke. Čestitamo!

„Tu rod je moj, tu moj je kraj“

Osrednja Gregorčičeva proslava v zamejstvu

V okviru prireditev v počastitev Gregorčičevega leta bo 26. oktobra ob 20.30 uri v Avditoriju v Gorici osrednja zamejska proslava, ki jo prirejata Zveza slovenskih kulturnih društev iz Gorice ter Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice.

Izbor oziroma scenarij prireditve sta zasnovala Janez Povše in Ace Mermolja. V tem smislu naj bi prireditev izpostavila aktualnejše duhovno izročilo enega naših najpomembnejših pesnikov, ki je še kako vpliven ravno na območju Primorske, izročilo, ki nedvomno sega tudi v naš čas in učinkovito osvetljuje temeljna izhodišča Slovencev v zamejstvu – bodisi v smislu aktivne vloge sožitja med narodi kjerkoli in kadarkoli kakor tudi v smislu usodne zakoreninjenosti slovenstva v tem posebnem delu srednjeevropskega prostora. Na ta način izbor vrača dolg tistemu delu Gregorčičevega opusa, ki ni zgolj domačijski in idiličen.

Slavnostni govornik bo Filibert Benedetič, na prireditve z naslovom „Tu rod je moj, tu moj je kraj“ pa sodelujejo: igralci Slovenskega stalnega gledališča Bogdana Bratuž, Anton Petje, Tone Gogala, Vladimir Jurc, združeni pevski zbori „Lojze Bratuž“, „Hrast“ in „Mirko Filej“, ki bodo v spremljavi orkestra oziroma dirigenta Hilarija Lavrenčiča izvedli kantato Hugolina Sattnerja „Jeftejeva prisega“.

Režiser prireditve je Janez Povše, sceno pripravlja Silvan Bevčar.

Drago Druškovič spet v Parizu

Drago Druškovič

Koroški slikar Drago Druškovič, rodom iz Leš pri Šentjakobu v Rožu, spet razstavlja v Parizu. V Galerie Horizon je namreč 30. septembra letos bila otvoritev Druškovičevih novejših likovnih stvaritev, s katerimi se (do vključno jutri) predstavlja kulturni javnosti francoskega glavnega mesta.

Druškovič v Parizu razstavlja slike, ki jih je ustvaril v zadnjem obdobju. Pri delih gre izključno za slike, ki jih je umetnik naslikal z naravnimi barvami. Pri tem se poslužuje barv, ki jih pridobiva iz rastlin, kar je že samo po sebi nenavadno dejanje. Umetnik tako tudi s tega vidika hodi svojo pot, kot tak pa tudi opozarja na nevarnost, ko človeštvo slepo zastruplja svoje okolje in tako ogroža naravo, s tem pa seveda tudi sebi postaja največji sovražnik.

Seveda je to za umetnika, kot je Druškovič, le dodaten način izpovedi, kako pač sam gleda na nevarnost uničenja narave in s tem človeštva, saj je glavna izpoved Druškovičevega sporočila v izvirnosti njegovih impresivnih slik, s katerimi zbuja pozornost in žanje prizanja tudi v mednarodni javnosti.

Intart '86

V Moderni galeriji v Ljubljani so konec preteklega tedna odprli tradicionalno mednarodno likovno razstavo INTART '86. Pri tej razstavi se izmenoma predstavljajo umetniki iz Slovenije, Koroške in Furlanije-Julijske krajine. Tokrat se v Ljubljani predstavljajo slikarji, kiparji in grafiki iz Furlanije-Julijske krajine. Štirideset umetnikov razstavlja skupno 120 likovnih del. To je brez dvoma reprezentančen pregled likovne ustvarjalnosti naše sosednje dežele.

Razstavo v Ljubljani je možno ogledati do 18. oktobra 1986, potem jo bo možno videti tudi pri nas v Celovcu, zatem pa še v Vidmu.

Ljubiteljem likovne umetnosti je na voljo tudi katalog, ki poleg reprodukcij del umetnikov, ki so na razstavi zastopani, daje tudi širši pogled kulturne podobe te dežele.

Na sliki je delo Franca Dugo-ja „En pose“, akvatinta.

Marija na Zilji

„Srečni ste lahko, da govorite dva jezika", in „. . . še dolgo bom imel v prijetnem spominu ta obisk pri vas . . .", te in še druge besede, polne naklonjenosti in priznanja moškemu pevskemu zbor SPD „Jepa-Baško jezero" in preko tega, slovenskemu življu na Koroškem je bilo izrečenih od visoke osebnosti iz avstrijske javnosti, od šefa carinske sekcije pri finančnem ministrstvu dr. Ottom Gratschmayerjem.

Okvir tega dogajanja je bilo srečanje predstojnikov carinskih uradov iz vse Avstrije, ki ga prirejajo vsako leto v drugi zvezni deželi. Ob tem srečanju je bil preteklo soboto v Zveznem športnem domu v Bačah Koroški večer in naslednji dan, v nedeljo za udeležence maša v Mariji na Zilji, ki jo je daroval dekan Richard Kogler. Že v svojem pozdravnem govoru je nakazal dvojnost južne Koroške, ki ni povsod znana, ter dobesedno dejal: „Ena dežela, dva jezika, eno srce . . ." in s tem očitno izpovedal to, kar je marsikomu trn v peti. Tisto drugo, dostikrat zatajeno Koroško pa je med mašo z ubranim petjem podčrtal tudi moški pevski zbor pod vodstvom mag. Aleša Schusterja. Mogočno so doneli polni akordi po starodavni cerkvi, ki se že leta 1090 omenja kot prafara. Tudi v sami pridigi je dekan Kogler z evangelijskimi prilikami primerjal današnji svet ter pozval k strpnosti, k priznavanju danih realitet, k medsebojnemu spoštovanju. Po maši je na kratko razkazal cerkev in povedal marsikaj zanimivega iz njene razgibane preteklosti.

Pred cerkvijo je sledila nato še „podoknica" gostom, carinskim uradnikom iz vse Avstrije z njihovim vrhovnim vodstvom, že uvodoma omenjenim sekcijskim šefom dr. Gratschmayerjem ter ministerialnim svetnikom, dvornim svetnikom Michaelom Hornom, zveznim inšpektorjem carine ter generalnim inšpektorjem carinske straže na čelu.

Zahvalne besede dr. Gratschmayerja so bile nam pevcem nadvse spodbudne in vsakdo je bil dejansko ponosen nase, na svojo materinščino. Pevovodja Aleš se je zahvalil v imenu pevcev za prisrčne besede in izrazil upanje, da je mali naš prispevek le posredoval nekaj tiste koroške dvojezičnosti.

Besede zahvale pa je izrekel tudi višjemu carinskemu uradniku, našemu rojaku, vladnemu svetniku Hanziju Lesjaku, ki je bil organizator tega srečanja ter je s svojo stanovitnostjo dokazal, da naš človek s svojo kulturo tudi pri najvišji oblasti najde priznanja in spoštovanja.

P.S. Zanimivo: na Koroškem se pa tako zaletavajo v dvojezičnost naše šole, medtem ko dvojezičnih otroških vrtcev, baje zaradi ljubega miru, enostavno niti ne trpijo. **F. Č.**

Družabno srečanje KPPZ

Koroški partizanski pevski zbor, ki dopolnjuje letos že šesto leto svojega delovanja, poznamo pravzaprav le po njegovih nastopih. Tudi pevke in pevci tega zbora se srečujejo le na vajah in prireditvah. Celo počitniški seminar, ki ga ima zbor vsako drugo leto v Strunjanu, je v veliki meri namenjen trdemu delu, ko izpopolnjujejo svoj repertoar in se pripravljajo na nove nastope.

Tako jim za družabnost ostane le malo časa in zato je bil toliko bolj razveseljiv zadnji sobotni popoldan, ki so ga člani zbora preživeli v sončni Šmarjeti nad Pliberkom. Uresničili so namreč že staro zamisel, da bi se enkrat srečali tudi na družabni ravni, da bi skupaj z družinskimi člani preživeli nekaj prijetnih uric. In to jim je omogočil predsednik zbora Lipej Kolenik, ki je svoj šmarješki dom s pomočjo neumorne žene Milke ter njenih pomočnic in pomočnikov spremenil v pravo trdnjavo gostoljubnosti (za katero jim udeleženci tudi tem potom izrekajo prisrčno zahvalo!).

Srečanje, na katero so povabili tudi generalnega konzula SFRJ v Celovcu Boruta Miklavčiča z družino ter predsednika Zveze koroških partizanov Janeza Wutteja-Luca, je ob izvrstni postrežbi, med sproščenim pogovorom in seveda pesmijo, pevsko-glasbenimi prispevki Simone in Jörga, vse prehitro minilo. Toda ostalo bo v lepem spominu vsem, ki so se ga udeležili.

ČESTITAMO!

S prireditvami v Divači in Lipici so pred nedavnim počastili dve pomembni obletnici slovenskih pravnikov, namreč 95. obletnico prvega srečanja slovenskih pravnikov v Sežani ter 20. obletnico ustanovitve Zveze društev pravnikov v gospodarstvu Slovenije. Ob tej priložnosti je Zveza društev pravnikov Slovenije podelila zaslužnim članom priznanja in plakete. Zlato plaketo kot „zaslužen član zveze" je prejel tudi dr. Franci Zwitter, ki mu gre nedvomno največ zaslug za ustanovitev Društva slovenskih pravnikov na Koroškem, katerega predsednik tudi je.

Za visoko priznanje mu iskreno čestitamo!

Skupnost južnokoroških kmetov — Gemeinschaft der südkärntner Bauern

Važni termini

Do **16. oktobra** si lahko vsak ogleda seznam za volitve upravičenih oseb. **16. oktober** je hkrati tudi zadnji dan, ko vsak posameznik / vsaka posameznica lahko vloži priziv oz. ugovor. Občine pa so bile zadolžene, da **do 7. oktobra** sporočijo vsem volilno upravičenim, ali so na seznamu ali ne.

24. oktober je zadnji dan za vložitev volilnih predlogov, in to samo do 13. ure.

Kotmara vas

Hugo Götzhaber (SP) je bil na ponedeljkovi občinski seji v Kotmari vasi izvoljen za novega podžupana. Götzhaber je prevzel funkcijo iz rok Josefa Schwarza, ki je iz zdravstvenih razlogov odložil vse javne funkcije, med drugim tudi mesto ravnatelja kotmirške ljudske šole. Predlog SPÖ za izvolitev Götzhaberja je bil tudi od drugih mandatarjev soglasno sprejet. Josefu Schwarzu bo občina vigredi podelila častni prstan občine Kotmara vas. Götzhaberja poznajo Korošci tudi kot reporterja ORFa in kot podpredsednika celovškega nogometnega kluba Austria Celovec, zadnjo funkcijo pa je začetek tedna odložil.

Celovec

V Celovcu je povsem nepričakovano umrl dvorni svetnik dr. Karl Sweceny, dolgoletni prezident deželne finančne direkcije za Koroško. Po upokojitvi se je udejstvoval na socialnem področju, bil pa je tudi predsednik ÖVP-jevskega združenja političnih pregnancev, saj je v času nacizma tudi sam postal žrtev neusmiljenega režima.

Zvest svojemu demokratičnemu in protifašističnemu prepričanju je dr. Sweceny kot predstavnik svoje organizacije aktivno sodeloval z drugimi združenji protifašističnih borcev in žrtev fašizma, med drugim tudi z Zvezo koroških partizanov in Zvezo slovenskih izseljencev. V tem smislu pa se je vključeval tudi v mednarodno sodelovanje v prostoru Alpe-Jadran.

Ohranili ga bomo v častnem spominu!

„Z včerajšnjo izobrazbo v jutrišnji svet?"

11. srečanje učiteljev iz vse Avstrije danes in jutri v Celovcu

O razvoju avstrijskega šolstva bodo danes in jutri razpravljali na Celovški univerzi učitelji iz vse Avstrije. Srečanje, ki se ga udeležujejo pripadniki raznih strank in tudi strankarsko nevezani učitelji bodo letos razpravljali na temo „Z včerajšnjo izobrazbo v jutrišnji svet?" Med drugim je na sporedu tudi manjšinska šola in kulturni spored s Slovenci.

V petek (10. 10.) dopoldne bodo razpravljali predvsem o uvajanju novih tehnologij v šolah (ekonomija in izobraževalna politika), popoldne pa bodo udeleženci razpravljali v delovnih skupinah o novih tehnologijah in delovnih mestih, o šolskih reformah, o izkoriščanju nadarjenosti.

Kulturna prireditev s Slovenci

Zvečer ob 19.30 pa bodo na univerzi koroški Slovenci oblikovali kulturni spored za udeležence srečanja. Program oblikujejo: Jani Oswald (branje), Teodor Domej (diapozitivi), moški kvartet iz Šentlipša; na ogled pa bo tudi razstava.

V soboto dopoldne (9.30 do 12.00) je na sporedu podijska diskusija na glavno temo srečanja, dopoldne pa se bodo srečale spet delovne skupine, ki bodo razpravljale o integraciji prizadetih otrok v šolo, o izobrazbi po obvezni šoli in o celoviti izobrazbi človeka. **Ob 19.30 pa bo dr. Peter Gstettner predaval o manjšinskem šolstvu na Koroškem.**

Srečanje bodo zaključili v nedeljo opoldne.

Slovenski in mednarodni šanson

V soboto je v Železni Kapli nastopila skupina „Šanson in kitara" s slovenskimi in mednarodnimi šansoni. Skupina ima v trenutku na repertoarju kakih šestdeset uglasbljenih besedil Ervina Fritza, Gustava Januša, Branka Šömna, Marjana Stareta, Dušana Bižala, Janeza Menarta in med drugim tudi popolnoma novih uglasbitev starih slovenskih pesmi iz Štrekljeve zbirke narodnega blaga in seveda tudi koroškega avtorja Hanzija Artača.

Skupina „Šanson in kitara" deluje že nekaj let. Sestavljajo jo člani Djuro Penzeš (bas-kitara), Dušan Petrović (bobni), Bojan Adamič, ki ima na skrbi klaviature, konferanso in je tudi napisal večino glasb in aranžmajev. Solista sta pevka Meri Avsenak in Vladimir Makuc, solist na klasični kitari.

Skupino je Bojan Adamič zbral z namenom, da poišče samosvojo obliko in melodiko slovenskega šansona, ki naj ne bi bila kopija ali imitacija npr. francoskega. Poiskala naj bi tudi primerne tekste. Izhajali pa so iz tega, da ima slovenski jezik svojo melodijo in svoj izraz, da na svoj način izraža probleme našega življa. „Ni se mogoče popolnoma izogniti vplivu velikih nacij v kulturi in seveda tudi ne v subkulturi. Toda, če nikoli ne bomo začeli zares gojiti (npr.) šansona, bomo pač morali vedno ali kopirati ali pa viseti na repu nacij, ki so si do danes že ustvarile svoj slog, svoj repertoar, ki je dostikrat imeniten in nujno privlači k posnemanju. To je najbolj vidno v rocku in jazzu", pravi Adamič.

Bojan Adamič (ob klavirju), Djuro Penzeš, Meri Avsenak in Vladimir Makuc v študiju.

IŠČEMO V NAJEM
(3 osebe iz Nemčije)
mirno hišico ali stanovanje z vrtom v **Rožu.** Ponudbe pod označbo „Rož" na upravo Slovenskega vestnika, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec.

Prireditve

GLASBENA ŠOLA
objavlja, da je še do 11. oktobra mogoče prijaviti se za
zborovodsko šolo.
Prijave v pisarni Glasbene šole (tel. 04222/35985) ter na Slovenski prosvetni zvezi in Krščanski kulturni zvezi.

ŽELEZNA KAPLA
KONCERT z ansamlom „ŠANSON IN KITARA" in s pevko MERI AVSENAK pod vodstvom svetovno znanega mojstra BOJANA ADAMIČA

Prireditelj: Alpski klub „Obir" na Obirskem
Čas: v soboto, 11. 10., ob 20.00 uri
Kraj: v farni dvorani v Železni Kapli
Bojan Adamič je dirigent, skadatelj, aranžer in komponist filmske glasbe.

MENJAVA DENARJA

Stanje v četrtek 9. oktobra 1986

Za 100 **dinarjev** dobite	2.50 šil.
Za 100 **dinarjev** plačate	3.22 šil.
Za 100 **lir** dobite	0.99 šil.
Za 100 **lir** plačate	1.05 šil.
Za 100 **mark** dobite	694.50 šil.
Za 100 **mark** plačate	710.80 šil.

DOM V TINJAH
● v ponedeljek, 13. oktobra, ob 16. uri
AVTOGENI TRENING ZA OTROKE
Vodi: dr. Rosemarie Tscherteu, Galicija
● v ponedeljek, 13. oktobra, ob 19.30
AVTOGENI TRENING ZA NAPREDUJOČE
Vodi: dr. Rosemarie Tscherteu, Galicija

GLOBASNICA
OTVORITEV RAZSTAVE
del domačega umetnika Stanka Sadjaka
čas: v soboto 11. okt. 1986, 17.00
kraj: Globasnica – muzej – 1. nadstropje.
Razstava je odprta od 11. okt. do 26. okt. 1986 od 8. – 12. in 14. do 17. ure.

SOCIALNA PODPORA

V času vse večje brezposelnosti se kar naprej dogaja, da se nekateri ljudje ne zmorejo sami preživljati. V takem primeru imajo možnost, da zaprosijo za socialno pomoč.

Kje in kako naj zanjo zaprosijo, je razvidno iz brezplačne brošure, ki jo je v slovenščini in nemščini izdal Zavod za socialno posvetovanje. Pri tem Zavodu je brošuro tudi možno naročiti.

Naslov: Verein Sozialberatung/Zavod za socialno posvetovanje Bahnhofstr. 9/2/III, 9020 Celovec/Klagenfurt, tel.: 0 42 22/51 27 40 (ob torkih in četrtkih med 8.00 in 11.30 uro)

RADIŠE
Ob desetletnici obstoja zunanjetrgovinske družbe INTRADE

KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA
Čas: v nedeljo, 19. oktobra 1986, ob 15.uri
Kraj: v Kulturnem domu na Radišah
Prireditelj: Slovensko prosvetno društov „Radiše"
Dobiček iz vstopnine je namenjen „Slovenski glasbeni šoli"

CELOVEC
RAZSTAVA – MONOGRAFIJ MLADINSKE KNJIGE
do 11. oktobra v poslovnem času Mohorjeve knjigarne v Celovcu

CELOVEC
Krščanska kulturna zveza in Mohorjeva založba vabita na vernisažo del slikarja
SIMONA VERATSCHNIGA in na pirjateljsko branje pisateljev JANKA FERKA, ANTONA FUCHSA, GUSTAVA JANUŠA, PETRA KERSCHEJA in WALTERJA NOWOTNYJA

Čas: v četrtek, 16. oktobra, ob 18.00 uri
Kraj: v Mohorjevi knjigarni, Celovec, Viktringer Ring 26

Otvoritev razstave slik
RUDIJA BENETIKA
v sredo 15. oktobra 1986, ob 20.00
v kulturni taberni „Pri Joklnu"
v Celovcu (10.-Oktober-Str. 21).
Razstava bo odprta od 15. okt. – 19. nov.

Kulturna prireditev ob avstrijskem državnem prazniku
DOBER VEČER, SOSED – GUTEN ABEND, NACHBAR!

BISTRICA V R.
Čas: v soboto, 25. oktobra 1986, ob 20. uri
Kraj: v občinskem domu na Bistrici
Slavnostni govor: škof dr. Egon Kapellari
Sodelujejo: MePZ „Jakob Petelin Gallus" Celovec, Sängerrunde Ebental, Tamburaška skupina Šentjanž, Družina Moschitz Šentjanž, Jonny Diewald – Kantautor, Nižja Avstrija, MePZ Sveče, MoPZ „Kočna"

ŠENTJAKOB V R.
Čas: v nedeljo, 26. oktobra, ob 19. uri
Kraj: v Kulturnem domu v Šentjakobu v R.
Prireditelj: SPD „Rož" v Šentjakobu v R.
Večer sooblikujejo: MePZ „Rož", Ansambel „Drava"

Foto-razstava

„Planine v sliki"

Slovensko planinsko društvo Celovec, vabi vse foto-amaterje k sodelovanju s svojimi planinskimi fotografijami na foto-razstavi, ki bo novembra t. l. v Celovcu.

Slike naj bodo enotne velikosti 20 × 28 cm, barvne ali pa črnobele. Vsak avtor lahko razstavlja do 5 slik, na katerih naj bo zadaj napisano geslo (Kennwort). Slike bo ocenjevala posebna strokovna žirija. Po končani razstavi bodo najboljše slike nagrajene. Vsak avtor dobi slike vrnjene po pošti. Slike pošljite najkasneje do 10. novembra 86 na naslov:
Slovensko planinsko društvo
9020 Celovec / Klagenfurt, Tarviser Straße 16

Predavanje z diskusijo:
„OGROŽANJE NARAVE NE POZNA MEJA / GEFÄHRDUNG DER NATUR KENNT KEINE GRENZEN".
Predava: univ. prof. Peter Novak (Ljubljana).
Čas: 17. okt. 1986, ob 20.00.
v Slomškovem domu Mohorjeve družbe, Celovec, 10.-Oktoberstr. 25.
Prireditelja: Club tre popoli in Naš tednik.

22. srečanje planincev treh dežel

Kot zastopnik SPD Celovec sem se minulo soboto udeležil 22. trodeželnega srečanja planincev v Kočah na Muti/Kötschach-Mauthen. To srečanje planincev Slovenije, Furlanije in Koroške, je vsako leto v mesecu oktobru, izmenoma v eni od teh treh dežel. Namen srečanja je, da se goji medsebojno prijateljstvo preko meja, predvsem pa skupna obravnava perečih planinskih problemov v prostoru Alpe-Jadran. Letošnji organizator srečanja je bil avstrijski Alpenverein-sekcija „Avstrija", krajevna skupina Zgornja Ziljska dolina.

Župan tržne občine Kočе-Muta je v mestni hiši slovesno otvoril letošnje srečanje in zaželel navzočim predstavnikom planinskih organizacij uspešen potek zasedanja. Pozdravne besede sta tudi spregovorila častna gosta Koroške deželne vlade in obenem poudarila pomembnost takih srečanj.

Direktor muzeja Avstrijskega Alpenvereina inž. Ernst Bernt je navzočim razkazal posebno razstavo „Iz življenja dr. Julija Kugya". Delovno zasedanje je letos potekalo pod geslom „Planinske poti ob naših skupnih mejah".

Ugotovljeno je bilo, da se giblje po teh poteh čedalje več planincev, žal pa ob mejah še tu pa tam nastajajo problemi. Treba bo pač, da planinci vsak v svoji državi, po možnosti vplivajo na pristojne politike, da se to stanje izboljša. Želja vseh planincev bi bila, da bi veljala zopet taka ureditev, kakršna je bila pred letom 1938. Se pravi, da bi v sklopu s planinsko izkaznico in potnim listom bil sestop mogoč tudi v dolino sosednje države. Ker pa do take ureditve verjetno ne bo prišlo tako hitro, je naloga planinskih društev, da planince primerno opozorijo na mejne predpise, in da naj ne zapuščajo markiranih poti.

Glede varnosti v gorah je bilo ugotovljeno, da večinam nesreč botruje neizkušenost, dostikrat pa tudi malomarnost. Zato je prav, če si vzamemo k srcu besede dr. Kugya: „Človek gre v gore zato, da jih doživlja, pa ne zato, da tam umre." Zato je za začetnike pametno, da se o načrtovani turi najprej pozanimajo pri planinskih društvih. Tudi o varstvu narave in o problemu odpadkov je stekla beseda. Tukaj še vedno velja pravilo, da je roža najlepša tam, kjer raste in da gora ni smetišče, zato naj vsak svoje smeti vzame s seboj v dolino. Predstavljen je bil tudi planinski slovar v treh jezikih – nemško, italijansko, slovensko. Nazadnje je bilo z zadovoljstvom ugotovljeno, da so bili prav planinci prvi, ki so si podali roke preko državnih mej in tako že pred 22 leti sledili klicu prijateljstva. Da je ta odločitev bila povsem pravilna, potrjuje dejstvo, da se čedalje več ustanov vključuje v prijateljsko sodelovanje Alpe-Jadran. Predsednik koroških sekcij Avstrijskega Alpenvereina dr. Jungmeier je zasedanje zaključil z ugotovitvijo, da smo mnogo storili, ostalo pa je še vedno dosti dela. Nadaljevali bomo zopet prihodnje leto v Furlaniji, kjer bodo 23. srečanje organizirali italijanski prijatelji. Kot običajno, je bil tudi tokrat v nedeljo zaključni izlet, in sicer v „Naturschutzgebiet Zollnersee".

Franc Kropivnik

Treba je videti

Danes in jutri je v knjigarni Mohorjeve družbe v Celovcu še možno videti razstavo monografij, slik in grafik Mladinske knjige, ki s tem naši javnosti predstavlja izbor svoje dejavnosti na likovnem področju.

Ljubitelji grafične umetnosti imajo s tem edinstveno priložnost ogleda – in seveda tudi nakupa – del slovenskih umetnikov.

Ob tej priložnosti objavljamo sliko – grafiko Toneta Lapajne, ki je svoje delo naslovil „Jelši", natisnjeno pa je v knjigi Pričevanja.

Na otvoritvi je bilo naglašeno, da mesti Celovec in Ljubljana prav na področju likovne umetnosti združuje marsikaj, tudi zgodovinske paralele, kar spodbuja tesno sodelovanje. To pa je tudi v smislu politike dobrososedskih odnosov med obema deželama – Koroške in Slovenije.

Škocijan

Poslovili smo se od Marije Mohor

Čeprav smo vedeli, da Marija Mohor, po domače Holepova mama v Škocijanu, že dolgo boleha in da je priklenjena na bolniško posteljo, nas je vest o njeni smrti presenetila. Po dolgi bolezni je v 86. letu starosti umrla v celovški bolnici, od koder so pokojnico pripeljali v mrtvašnico v Škocijanu, kjer smo jo na tamošnjem pokopališču minulo sredo položili k večnemu počitku.

Marijo Mohor smo poznali kot skromno in delavno ženo. Z vso vnemo je skrbela za dom pri Holepu in vse do njene bolezni bila v oporo posvojenki Mileni Gröblacher. Marija Mohor je bila značajna žena, ki nikoli ni stopala v ospredje, vendar je prav s svojo mirnostjo izpričevala ljubezen do svojega naroda. Hodila je na naše prireditve, prebirala naše časopise in knjige, bila pa je tudi v oporo sosedom, kadar je to bilo potrebno. Predvsem pa je imela veliko razumevanja za politično aktivnost hčerke Milene, ki je prav zaradi tega čestokrat morala z doma. Zato je skrbela da je v hiši bilo vse v redu, zlasti tedaj, ko so še doraščali otroci in ko je umrl Milenin mož Janko.

Holepovo mamo ali babico, kot jo je klicala hčerka Milena in vsi, ki smo jo poznali, bomo ohranili v lepem spominu. O njeni priljubljenosti v našem kraju in širši okolici so pričali številni žalni gostje, pesmi žalostinke ter besede tolažbe, ko smo Marijo Mochor pospremili na njeni zadnji poti. Pogrebne obrede je opravil župnik Isop, nagrobne pesmi pa so zapeli domači pevci.

Mileni Gröblacher in vsem svojcem ob izgubi drage mame izrekamo naše globoko sočutje.

Med novimi knjigami:

Umetnost stavbarstva na Slovenskem

Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani je nedavno izšla obsežna in bogato ilustrirana knjiga **Umetnost stavbarstva na Slovenskem** avtorja Fistra, profesorja na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani. Delo je založba uvrstila v zbirko, ki predstavlja „zaklade" na Slovenskem ali kot avtor pravi sam: „V zakladnico oblikovanega bivalnega prostora Slovenije."

O arhitekturi na Slovenskem je bilo napisanih že lepo število knjig a vsaka od njih opisuje le izbrane vrste stavb od cerkva do gradov. Umetnostni zgodovinarji, ki so se z arhitekturo največ ukvarjali, so iz vsega, kar je človek zgradil, izbirali le najlepše, etnologi so za razliko od njih opisovali največkrat samo kmečke stavbe. Le arhitekti, ki so danes pravzaprav „krivci" za vse to lepo ali grdo stavbarstvo po naših slovenskih deželah, so se izogibali, da bi razložili strokovnjakom in preprostim ljudem, kako si človek gradi ali uničuje svoje okolje...

Slovenci smo tako ostali med zadnjimi, ki so raziskali vse tisto, kar je človek zgradil v tem delu Evrope, na prepihu med Vzhodom in Zahodom, na meji med kulturami in na braniku slovenstva. Z dokazovanjem, da smo znali graditi tudi umetnostno pomembne stavbe, smo se sicer lahko uvrstili med evropske kulturne narode – a to so bili le posamezni spomeniki in še tem je bilo potrebno poiskati čim več tujih primerjav. Slovenski človek, od najpreprostejšega kmeta preko meščana do (mnogokrat tudi) slovenskega plamiča pa je stoletja dolgo oblikoval ob nekaj najpomembnejših velikih arhitekturah tudi posebnosti, ki so bile samo njegove. Slovenci šele v zadnjih časih spoznavamo, da je vse stavbarstvo dokaz o naši tisočletni prisotnosti, zato šele danes začenjamo ceniti svojo dediščino. Žal je mnogo tega že uničenega, ker je spoznanje prišlo prepozno.

Fister s svojim „Stavbarstvom" v tem pogledu orje ledino. Knjiga, ki je opremljena z velikim številom ilustracij, zavestno risanih tako, da so čimbolj razumljive, v desetih poglavjih opisuje napore človeka na Slovenskem, da bi si zgradil čim lepše, hkrati pa značilno svoje stavbe, mesta, vasi in pokrajino. Poleg posameznih umetnikov je Fistru predvsem slovenski človek tisti, ki je ustvarjal vse to, zato se avtor izogiba preozkim strokovnim razlagam, čeprav po potrebi tudi te vključuje v razumevanje razlik med „stavbarstvom" in „arhitekturo".

Posebnost monografije je, da se ne omejuje v ozke politične meje in da hkrati upošteva različne, včasih celo nasprotne si strokovne poglede. Koroško stavbarstvo na primer postavlja pred 15. stoletjem celo kot eno od izhodišč za slovensko arhitekturo ter mu tudi v kasnejših obdobjih daje povsem novo, posebno mesto v celotnem slovenskem kulturnem prostoru. To so gotovo drzni pogledi, ki bodo najbrž zbudili odpore pri tistih, ki jih je strah, da bi morali stare, udobne razlage zamenjati z novimi.

Čeprav avtor sam trdi, da to „ni popolna zgodovina ali popis stavbarstva na Slovenskem", je v posebnih dodatkih navedenih toliko podatkov o literaturi o stavbah in naseljih na Slovenskem, da je knjiga hkrati tudi vodnik po bogati dediščini. Posebno razmišljanje, ki kritično razgrinja avtorjeve poglede na vse, kar človek v slovenskem kulturnem prostoru gradi, da obenem vzpodbuja bralce, da razmislijo o usodi tega slovenskega prostora. To velja še posebej za Koroško, kjer se vse premalo zavedamo, kako pomembno je ohraniti v stoletjih zgrajene značilnosti, ki ne le pripovedujejo ampak tudi pokažejo, kje je živel in kje živi Slovenec.

Knjiga bo kmalu na voljo tudi v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu.

F. Ka.

Nova številka Fidibusa

Pravkar je izšla nova, tretja številka, koroške literarne revije Fidibus. Z veseljem ugotavljamo, da je pričujoča številka posvečena književnosti treh sosednjih dežel – Koroški, Sloveniji in Furlaniji-Julijski krajini.

Pri predstavitvi književnosti iz Slovenije in Furlanije gre za poezijo mlajše generacije, medtem ko pri Koroški gre za oceno Ferkove pesniške zbirke ter druge esejistične prispevke.

Piše Joža Rovšek 4

Teden žive zgodovine protifašističnega odpora

S koncertne turneje Koroškega partizanskega pevskega zbora po Srbiji in Bosni

Po 400 letih je most tak kot je bil, preko njega ne hodijo karavane natovorjenih konj, marveč po dvopasovnici brnijo avtomobili. Most pa je ostal veličasten spomenik tedanje arhitekture in trpljenja zasužnjenega ljudstva.

Za kosilo smo se spustili v sutjesko na Tjentište, na področje legendarne 5. sovražne ofenzive. Obdali so nas planinski masivi Volujaka, Vučeva, proti jugovzhodu stoji znameniti Maglič, proti zahodu Zelengora. Tu je še Dragoš sedlo, Donje bare, so Milinklade, sama imena, ki simbolizirajo celotno epopejo Sutjeske.

Spoštovanje vzbuja ta ambient zaradi svoje košate lepote, zaradi enkratnega rastlinstva v Peručici, edinem pragozdu Evrope, vse to pa v človeku zaskeli ob spominu na nemške štuke, na kolone tankov, na kolone ranjencev in tifusarjev, na žrtvovanje Druge dalmatinske brigade na Ljubinem grobu, na skodele mleka v črno oblečenih žena v trdih gorah področja Zelengore, kjer se je v letu 1943 prelomila 5. sovražna ofenziva.

„Dokler boste slišali streljanje, vedite, da sovražnik ne bo predrl, ko pa bo streljanje utihnilo, tudi borcev na Ljubinem grobu ne bo več!" so glavnemu štabu narodnoosvobodilne vojske sporočili borci II. Dalmatinske birgade, ko so na Zelengori ščitili umik partizanske vojske, ranjencev ter tifusarjev preko Sutjeske v Centralno Bosno.

Po neuspeli četrti ofenzivi na Neretvi, kjer je Tito izvedel eno največjih taktičnih ukan 2. svetovne vojne, ko je dal porušiti most, s tem pa preusmeril sovražno vojsko, a ponoči preko improviziranega mostu umaknil partizansko vojsko preko Neretve, je nemška komanda za Jugovzhod sklenila dokončno likvidirati odporniško gibanje. Povezali so se z italijansko okupacijsko vojsko, ki je držala položaje južno od Sutjeske v Dalmaciji in Črni gori. Skupno z njimi in domačimi odpadniki so zbrali preko stotisočglavo vojsko in junija 1943 začeli tako imenovano V. ofenzivo na Sutjeski. Partizanska vojska je imela preko 6.000 ranjencev in tifusarjev. V časovno stisko je zašla, ker je na dogovorjenem mestu predolgo čakala angleško vojaško misijo. Obkoljeni z vseh strani so se odločili prebiti preko kanjona Sutjeske in se preko Zelengore umakniti. Na Dragosedlu so zakopali vse težko orožje, da bi se lažje prebijali preko težko prehodnih terenov. Razdelili so se na dva dela. Glavnino z ranjenci in obolelimi je vodil Tito, umik pa je ščitila proletarska divizija pod poveljstvom Save Kovačeviča. Za umik preko deroče reke so potegnili vrvi, vendar je mnoge obnemogle borce in ranjece odnesla voda. Močno razredčene je v stalnih naletih tolkla tudi avijacija. Nemške štuke so se iznenada pojavile izza visokih gorskih masivov in stresale smrt po partizanih. Nedaleč od Sutjeske je padel narodni heroj Sava, na Milinkladah pa je bil ob bombnem napadu ranjen Tito, ubit pa angleški major Stewart. Mesec dni je trajala tekma s smrtjo, tisoče krvavih zgodb je povzročila ofenziva, toda upornost in hrepenenje po svobodi je bilo močnejše od tankov in štuk. Partizani so se z velikimi žrtvami, z ranjenimi in obolelimi izvlekli.

Sarajevska Baš-čaršija z raznoliko malo obrtjo. **Slika: Franci Polzer**

Še dolga leta po vojni so ekipe pobirale kosti pobitih in razmesarjenih in jih pokopavale v skupno grobnico na Tjentištu, še leta 1960 smo pohodniki po poteh Sutjeske naletavali na okostja, razbitine in orožje. Danes je področje Sutjeske narodni park, v njegovem sklopu pa je zvezni mladinski center z vsakoletnimi mladinskimi manifestacijami in seminarji.

Še krajša vožnja do Sarajeva in ob večeru smo prispeli na Ilidžo pod Igmanom, kjer smo se po napornem dnevu odpočili v mirnem okolju enega izmed hotelov zadnjih zimskih olimpijskih iger.

Naslednji dan smo si najprej ogledali Principov most, na katerem je ne tako slučajno Gavrilo Princip kot član organizacije Mlada Bosna izvedel atentat na avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda, ko si je le-ta hotel ogledati manevre avstroogrske vojske v priključeni Bosni in s tem izzval začetek I. svetovne vojne.

(nadaljevanje v prihodnji štev.)

Škof je prišel med ljudstvo!

Prejšnji teden sta naslovni škof dr. Vekoslav Grmič (desno) in prof. Jože Rajhman na povabilo Slovenske prosvetne zveze in nekaterih krajevnih društev predavala na južnem Koroškem o vlogi vere in cerkve pri Slovencih (o tem smo že poročali). Danes pa objavljamo pogovor s škofom Grmičem, ki ga je vodil Andrej Mohar.

Škof pride med ljudstvo; med verujoče in tudi med neverujoče. Povsem nenavadno, toda zelo zanimivo. Je v ozadju tega vašega delovanja misel, da mora tudi cerkev najti nove poti, nove pristope?

Nedvomno, da mora cerkev delati danes drugače, kakor je uradna cerkev delovala včasih. Vedno bolj prihajamo do spoznanja, da ni več mogoče od zgoraj krojiti mnenja, temveč da se je treba z ljudmi pogovarjati in se od njih učiti. Torej predstavniki cerkve nimajo resnice v zakupu, nasprotno: resnico iščemo in jo iščejo vsi tako, da pri tem sodelujemo, da se pogovarjamo, da se drug od drugega učimo, ter da končno tudi drug drugemu pomagamo. Pri tem moramo izpolnjevati oz. uresničevati temeljno načelo, da smo vsi enaki pred bogom; zato moramo sodelovati vsi verniki; tako preprosto ljudstvo, kakor tudi tisti, ki so postavljeni od cerkve na odgovorne položaje. Prav primer Latinske Amerike nas uči, kako se mora cerkev povezati z ljudstvom, saj je naše načelo, da ljudem pomagamo, ne pa da jim gospodujemo. In le tako lahko postane cerkev s svojim poslanstvom učinkovita.

Ponovno ste prišli na Koroško, da v naših slovenskih krajih predavate o vlogi cerkve in vere. Govorili ste v petih krajih, imeli diskusije. Kak vtis pa odnašate od letošnje serije predavanj?

Letos odnašam izredno prijeten vtis, ker so se ljudje zelo lepo pogovarjali, pa čeprav imajo različne poglede; vse smo lahko mirno diskutirali, in mislim, da je to edina pravilna pot, če hočemo priti vsi skupaj do globljega spoznanja. Tako je bil v ospredju dialog, in prav ta je potreben, če hočemo ojačiti enotnost, skupnost.

V čem pa mislite, da je pogojena tudi med koroškimi Slovenci določena sramežljivost, če gre za ovrednotenje napak javne cerkve (bodisi ob primeru Primoža Trubarja, bodisi ob vlogi škofa Rožmana)?

Kar zadeva koroške Slovence, bi najprej rad poudaril, da ti v preteklosti niso bili tako neenotni, se pravi, da jih je zelo močno povezovalo prav slovenstvo, tako da so druge idejnopolitične razlike stopale v ozadje. Danes pa so v tem pogledu manj enotni. Seveda pa je za to več razlogov: do tega je prišlo predvsem pod vplivom tistih, ki so leta 1945 pribežali na Koroško in si tukaj ustvarili svoj „dom". Ti niso prinesli na Koroško kakih pozitivnih sodb o tem, kar se je dogajalo med narodnoosvobodilnim bojem, pa tudi kakih pozitivnih sodb o partizanstvu in o vsem tistem, kar je bilo značilno za narodnoosvobodilni boj, ne. Nasprostno: ti ljudje so govorili o vsem tem precej slabo. Zakaj? Enostavno zato, ker so se odločili za to, da se niso skupno z ostalimi borili za svobodo, temveč so sodelovali z okupacijskimi silami – in sicer tu ni šlo samo za vojaške, temveč tudi za policijske enote. Jasno pa je, da so morali potem ta svoj umik iz domovine nekakor opravičevati. Opravičevali so ga pač na tak način, da so črno-belo prikazovali zgodovino in seveda s tem prinašali tudi razdor na Koroško. Tako so postali žrtev njihove propagande predvsem tisti, ki so se aktivno vključili v nardnoosvobodilni boj.

Druga taka zareza je bila gotovo tudi ekskomunikacija iz Rima, ko niso bili izključeni iz cerkve samo komunisti, temveč vsi sodelavci OF in naprednih združenj na Koroškem. To je bil seveda še globlji jarek, ki so ga izkopali ti emigrantje tukaj na Koroškem. Tretja stvar pa je seveda koroški Heimatdienst, ki je to nasprotje spretno izrabljal in imel velik vpliv na škofijo v Celovcu. Tako je tudi celovška škofija po drugi svetovni vojni preganjala zavedne duhovnike, tiste, ki so za časa NOB

sodelovali s partizani, pa tudi druge, ki so bili zavedni Slovenci. Tako je povsem razumljivo, da je nastal prepad med tistimi, ki so sodelovali v NOB, ki so se tudi pozneje zavzemali za slovenstvo in za povezavo z matično domovino, in temi, ki so sicer bili zavedni Slovenci, ki pa so se to vedno manj upali izražati. To pa zaradi tega, ker se je škofija postavila na nemško stran, prav zaradi ekskomunikacije in zaradi tega, ker je bila močna tista propaganda, da je vsak, ki je za slovenstvo tudi za komunizem.

In to še danes na nek način odmeva, h čemur pa prispevajo tudi še vedno tisti, ki prihajajo iz Slovenije in tukaj prikazujejo vse, kar se dogaja v Sloveniji, kot nekaj, kar je treba zavreči. Njim gre za to, da bi tudi v Sloveniji zopet nastala taka situacija, kakršna je bila pred svetovno vojno, da bi torej cerkev spet imela oblast na vseh področjih javnega življenja. Se pravi, da gre za obujanje klerikalistične miselnosti.

V svojih predavanjih ste govorili tudi o povezanosti vrednot narodnost-vernost-cerkvenost, med drugim pa tudi ugotovili, da se tudi vera ne more razširjati, če sovraži drug narod. Kako bi pod tem vidikom ocenili situacijo na Koroškem?

Za Slovence na Koroškem bi bilo potrebno, da bi bili veliko bolj enotni. Veliko več bi se morali pogovarjati med seboj, in to enotnost utrjevati. Morali bi spoznati, da je temeljna vrednota, ki Korošce med seboj povezuje, slovenstvo, in da je slovenstvo v nevarnosti. Tega bi se morali dobro zavedati!

Zaradi tega ne bi smeli delati tega, kar bi utegnilo te sile na Koroškem cepiti. To seveda ne pomeni, da ne bi smeli priznavati razlik med seboj, svojih idejnih razlik, temveč nasprotno: mislim, da je neka skupnost trdna samo takrat, če prizna ta pluralizem in se ljudje potem drug od drugega učijo in drug drugemu pomagajo pri ustvarjanju še trdnejše skupnosti, v kateri pa se lahko vsakdo počuti doma s svojimi lastnimi pogledi.

Kako pa gledate na sožitje oz. protislovja med vernimi Slovenci in uradno cerkvijo na Koroškem? Prav ta uradna cerkev pa Slovencem ni preveč naklonjena, in v cerkveni administraciji se vedno bolj uveljavlja miselnost, ki jo srečujemo na uradni politični ravni. Vzemimo le, da se preko farnih svetov skuša izpodrivati dvojezičnost tudi v cerkvi . . .

Mislim, da bi lahko cerkvi na Koroškem mnogo pomagala spoznanja teologije osvoboditve, ki je zdaj dobila z drugo okrožnico o teologiji osvoboditve tudi iz Rima svoje priznanje. Prav ta teologija osvoboditve kaže pravo smer, po kateri mora delovati cerkev: postaviti se mora na stran ubogih in zatiranih, pa tudi evangelij sam je v bistvu osvobajajoče oznanilo, tako da bi se morala tudi cerkev na Koroškem postaviti na to stališče. Cerkev bi se morala vsaj toliko angažirati za Slovence in slovenstvo, kakor se angažira cerkev v Latinski Ameriki za tiste, ki nimajo najpostrebnejšega za svoje življenje. Le če bi šla cerkev na Koroškem po tej omenjeni poti, bi lahko postala taka povezovalna sila, kakršna je v Latinski Ameriki, kjer povezuje ljudi z različnimi nazori, torej tudi ljudi, ki pravijo, da sploh ne verujejo, pa se vendar borijo za uboge – s tem pa tudi že verujejo.

Da ostanemo pri teologiji osvoboditve: koroški škof je eden najodločnejših kritikov te teologije. Poznamo tudi vatikanove „klofute" Cardenalu, ki je kot duhovnik član ljudske vlade v Nikaragvi. Kaj pa menite o tem?

Do Cardenala gojim posebno ljubezen, srečal pa sem se tudi že z nikaragvanskimi uradnimi predstavniki. In zelo cenim Nikaragvo, cenim njeno prizadevanje za svobodo in

spoštujem vest in prepričanje Ernesta Cardenala in drugih. Mislim tudi, da Cardenal ni mogel drugače ravnati, kakor tako – on je bil poslušen svoji vesti.

Cardenal je zdaj seveda navskriž s cerkveno oblastjo. Toda kolikokrat se je že zgodilo, da je nekdo, ki je sledil svoji vesti, prišel s cerkveno oblastjo navskriž. Jasno pa je, da tudi centralna cerkvena oblast ne more poznati vseh podrobnosti, in ko odloča o nekaterih stvareh v Rimu, je ta odločitev lahko vprašljiva. V konfliktu o Nikaragvi gre za konflikt med zagovorniki starega družbenega reda ter zagovorniki novega. Da gre za to, se vidi tudi po tem, kako Amerika tu grdo tepta človekove pravice in pravico do samoodločitve nekega naroda: Ameriki, katere predstavnik je Reagan, v resnici ne gre za nič kaj drugega kot za to, da ima še naprej koristi od zasužnjenih narodov v Srednji in Latinski Ameriki.

Kar zadeva pa cerkev, moramo tudi tu najprej ugotoviti, da je cerkev v večjem delu sodelovala v osvobodilnem boju Nikaragve. Vsaj proti koncu. In tako je nastala v Nikaragvi ljudska cerkev. To pa je tista cerkev, ki si tudi danes prizadeva za to, da bi se ohranile vrednote revolucije, vrednote osvobodilnega boja, da bi nastal drug red kot prej, ko so poznali le bogate in revne.

Res pa je, da je v Nikaragvi danes tudi še neka druga cerkev, namreč tista, ki jo zagovarja hierarhija, ki bi hotela, da bi v Nikaragvi zopet bila na oblasti cerkev, ki bi si to oblast delila s posvetno oblastjo. Tej cerkvi pa v resnici ne gre za neke pravice, temveč zgolj za oblast, za cerkev od zgoraj, s tem pa tudi za mir od zgoraj.

Poznamo vas kot aktivnega sodelavca mednarodnega mirovnega gibanja, poznamo pa tudi koroškega škofa, ki sili katoliške mladinske organizacije, da ne sodelujejo v mirovnem gibanju.

Poznamo dve vrsti miru: mir od zgoraj in mir od spodaj; ali pa osvobajajoči mir in oblastniški mir; ali pa Kristusov in Pilatov mir. Zagovorniki Pilatovega miru zagovarjajo mir s trdo roko, mir z orožjem. To je ideologija vseh tistih, ki zagovarjajo oboroževalno tekmo. Uporabiti atomsko orožje je brezdvomno moralno zlo, za katero ni nobenega opravičila. Pa tudi proizvajanje takega orožja je moralno zlo, ker gre v smer uničenja človeštva. Proizvajanje atomskega orožja pa pomeni tudi lakoto v tretjem svetu. Prav zato je ta zločin še tako hud, še posebno, če pomislimo, da to delajo nekdanje krščanske dežele.

Zato moremo reči, da je resnični mir osvobajajoči mir, ki sloni na pravičnosti, enakosti, svobodi in bratstvu. Zato moramo v prizadevanje za mir združiti najprej vse ljudi dobre volje, se pravi vsa tista gibanja, ki slonijo na nekem humanizmu; in sem pa sodijo tudi marksisti.

V to gibanje pa moramo vključiti tudi osvobodilno gibanja. Zato tisti, ki zagovarja osvobajajoči mir, ne

zagovarja tudi mir za vsako ceno, temveč ve, da je treba najprej ustvariti osnove. Zato je treba tudi razumeti, da se stiskani in zatirani ljudje in narodi tudi uprejo in si z orožjem priborijo svobodo in mir.

Kaj pa pravite k temu, da je Vatikan preko svojih bank tudi soudeležen v ameriški industriji, ki proizvaja orožje?

Vatikan je seveda prav taka institucija kot vse druge. In v tej instituciji pridejo prav tako do veljave interesi, ki služijo zunanji moči, zunanjemu vplivu. Tu torej ne odloča vedno evangelij ali pa nekatere stvari, ki so res odsev prizadevanja za človekove pravice, temveč odločajo lahko postranski interesi, ki pa so seveda tem močnejši, čim bolj poskuša neka svetovna sila dobiti vpliv v Vatikanu. Zato je v tem pogledu razumljivo, čeprav ni povsem opravičljivo, da tudi tam odločajo politični razlogi.

Naslovni škof Grmič:

„Škof Rožman je bil proti socializmu nasploh"

Kar se je zgodilo med drugo svetovno vojno, bo morala cerkev priznati, saj tega ni mogoče opravičiti, pa tudi ne zamolčati. Pri tem moramo seveda poudariti, da gre le za del slovenske cerkve; saj če izhajamo iz tega, da je cerkev skupek vseh vernikov, moramo reči, da je večji del cerkve sodeloval s partizani; če pa hočemo opisati hierarhični del slovenske cerkve, moramo reči, da gre predvsem za cerkev v Ljubljani oz. v ljubljanski pokrajini. In tu gre predvsem za škofa Rožmana in njegove sodelavce.

Če najprej skušamo orisati tisti del Rožmanovega zadržanja, ki ga nekje še moremo razumeti, moramo iskati korenine v času med obema vojnama. Upoštevati moramo namreč predvsem klerikalno stranko v Jugoslaviji pod vodstvom dr. Antona Korošca, še bolj pa nekatera združenja in društva, ki so posebej oblikovala miselnost slovenskega človeka, pred vojno. Sem sodijo predvsem „Stražarji" in „Mladci Kristusa kralja" v okviru Katoliške akcije. Ti ljudje so namreč imeli o socializmu take poglede, kakršne so jim narekovale okrožnice iz Rima. In te okrožnice se postavljajo na stališče, da s komunisti ni nobenega sodelovanja, zavračajo tudi socializem – a ne samo socializem ljudi, ki so se navdihovali pri Marxu, temveč tudi krščanski socializem ljudi, ki so svoj socializem izvajali iz evangelija, ki pa so seveda potrjevali tudi vsa tista dognanja Marxa, ki jih enostavno ni mogoče prezreti.

Vendar ne smemo pozabiti, da so bili tudi pri nas zelo močni krščanski socialisti, ki so se še posebej udejstvovali na sindikalni ravni – v Jugoslovanski strokovni zvezi. Med temi krščanskimi socialisti so bili tudi nekateri duhovniki. Tu bi še posebej omenil Cajnkarja, ki je tudi še po izidu okrožnice zagovarjal krščanski socializem. Zato je moral zapustiti bogoslovje v Mariboru, na katerem je bil profesor, in iti za profesorja v Ptuj. Tudi Kocbek je zahteval v razpravah od cerkve, da mora imeti posluh za socialne dimenzije in reforme kar je pokazal v svoji razpravi o španski državljanski vojni. Tako pa je jasno naletel na veliko nerazumevaje pri cerkvi in prav Rožman je njegove teze zelo ostro zavrnil.

Naposled ne smemo pozabiti Janžekovičevega spisa, da je smrtni greh, če kdo svoj narod izda. Vendar se je moral iti v Ljubljano na škofijo zagovarjat. To je dokaz za to, kako dobesedno so ti ljudje jemali papeževe okrožnice in v tem celo še pretiravali. Šli so dalje kakor papež sam.

Na škofa Rožmana je seveda vplival marsikdo. Gotovo pa so imeli velik vpliv na njega prav „Mladci Kristusa kralja", oz. je imela močan vpliv Katoliška akcija. Tako se je torej znašel pred dilemo, ali bo še naprej slepo poslušen direktivam iz Rima, ali pa bo zavzel drugašno stališče. Zato, da bi zavzel drugo stališče, bi bil moral imeti več poguma, ki ga pa ni imel. Toda do sem ga še kljub temu lahko razumemo.

Vendar: Škof Rožman ni ostal samo pri tem. Aktivno se je vključil v boj zoper Osvobodilno fronto ter ta boj pospeševal, čeprav so bili v Osvobodilni fronti tudi krščanski socialisti, vsa napredna inteligenca, komunisti, in mnogi verniki. Slovenski narod je bil s Hitlerjem obsojen na smrt. To se je npr. pokazalo na Štajerskem, kjer je Hitler dal izseliti vse duhovnike in vso inteligenco, ostale pa je takoj hotel potujčiti. Pa tudi Slovencem na Kranjskem ne bi bil prizanašal, če bi bil zmagal. Tega seveda ljudje okrog Rožmana in Rožman sam niso spoznali. Zato je šel potem Rožman v slepi poslušnosti Rimu in svoji povsem ideološki usmeritvi v kolaboracijo: najprej z italijanskimi generali, potem pa se je povezal tudi z nemškimi in tako spodbujal boj proti Osvobodilni fronti, odobril sodelovanje Bele garde z nemškimi okupacijskimi silami, predvsem pa seveda tudi s policijo. In bil je tudi navzoč takrat, ko so ti ljudje zaprisegali Hitlerju zvestobo.

Prav to pa je tisto, česar ni mogoče več opravičevati z razumevanjem. In vidi se, da je teza, češ da je bil Rožman v dilemi ali gre z „ruskousmerjenim" komunizmom ali pa z Nemci, ki bodo itak zgubili vojno in potem odšli, ne drži. Rožman v resnici torej ni stal pred to dilemo, temveč pred odločitvijo ali naj bo nova Jugoslavija socialistična, napredna, ali pa naj bo takšna, kakršna je bila pred vojno. Škof Rožman je namreč zavračal tako kakor rimsko cerkveno vodstvo socializem nasploh! S tem pa seveda ne izrekamo sodbe o njegovi subjektivni krivdi.

RADIO TELEVIZIJA

TV AVSTRIJA 1

Petek, 10. 10.: 9.00 Poročila – 9.05 Ljudje in živali – 9.30 Ruščina – 10.00 Šolska oddaja – 10.15 Tehnike upodabljajoče umetnosti – 10.30 Največje oslarije, nemški film – 12.00 Poročila in ozadja – 13.00 Poročila – 16.30 Cirkuški muzej – 17.05 Niklaas, otrok iz Flandrije – 17.30 Prišla je iz vesolja – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 18.53 Oddaja delavske zbornice – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Nepojasnjeni kriminalni primeri – 21.15 Modna revija – 22.05 Umetnost in atom – 23.35 Hirošima.

Sobota, 11. 10.: 9.00 Poročila – 9.05 Italijanščina – 9.35 Francoščina – 10.05 Ruščina – 10.35 Ni nujno, da je vedno kaviar, nemško-francoski film – 12.15 Delo – kazen ali življenjska pridobitev? – 13.15 Poročila – 14.15 Na obalah Sredozemlja – 15.00 Vse se je dobro izteklo, film – 16.00 Nils Holgersson – 16.25 Otroci v Mlinski dolini – 17.05 Risanje, slikanje in oblikovanje – 17.30 Ptičje strašilo – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Tedenski pregled sporeda – 18.25 Veseli v soboto – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Šport – 20.15 Štirje proti Viliju – 22.05 Šport – 22.40 Spored po željah – 23.40 Solid Gold.

Nedelja, 12. 10.: 11.00 Pogovor z novinarji – 14.55 Ljubezenski pustolovec, ameriški film – 16.20 Alice v čudežni deželi – 16.50 Otroški film – 17.20 Risanka – 17.35 Prometna vzgoja za otroke – 17.40 Seniorski klub – 18.25 Poglej in ugani – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Slike iz Avstrije – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Šport – 20.15 Pevski cirkus – 21.50 Šport – Priče časa: Franz Olah.

Ponedeljek, 13. 10.: 9.00 Poročila – 9.05 Ljudje in živali – 9.30 Iz avstrijske kuhinje – 10.00 Gradovi in strpnosti – 10.30 Ljubezenski pustolovec, ameriški film – 12.00 Otok leguanov – 13.00 Poročila – 16.30 Otroška oddaja – 17.05 Lutkovni oder – 17.30 V kraljestvu divjih živali – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Šport – 21.08 Kuharski mojstri – 21.15 Mož v ozadju, film – 22.05 Bodočnost iz glave – 23.05 Svetovno prvenstvo v šahu – 23.35 Poročila.

Torek, 14. 10.: 9.00 Poročila – 9.05 Ljudje in živali – 9.30 Italijanščina – 10.00 Šolska oddaja: Kruh – 10.30 Tokrat mora biti kaviar, nemško-francoski film – 12.10 Šport – 13.00 Poročila – 16.30 Otroška oddaja – 17.05 Čebelica Maja – 17.30 Tudi pošaliti se je treba – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije (Koroška) – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Prednost, varnost v prometu – 21.08 Poglej in ugani – 21.15 Dallas – 22.00 Opatija zločina – 22.45 Galerija – 23.15 Številka šest: General.

Sreda, 15. 10.: 9.00 Poročila – 9.05 Ljudje in živali – 9.30 Francoščina – 10.00 Šolska oddaja – 10.30 Nebo je modro, ameriški film – 12.10 Prednost, varnost v prometu – 13.00 Poročila – 16.30 Lutkovno gledališče – 17.05 Risanka – 17.30 Velemestni vrvež na daljnem Vzhodu – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Kir Royal – 21.15 Lenc ali svoboda – 22.50 Dunajska stojnica – 23.35 Adamova družina.

Četrtek, 16. 10.: 9.00 Poročila – 9.05 Ljudje in živali – 9.30 Dežela in ljudje – 10.00 Šolska oddaja – 10.30 Romanca v molu, nemški film – 12.05 Zakaj sem bojazljiv? – 12.15 Seniorski klub – 13.00 Poročila – 16.30 Otroška oddaja – 17.05 Sindbadove pustolovščine – 17.30 Potepin – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Ljudsko-glasbeni večer s Karlom Moikom – 21.50 Nogometni toto – 22.20 Fantom noči, nemški film.

TV AVSTRIJA 2

Petek, 10. 10.: 16.20 Bolnišnica na robu mesta – 17.15 Evropski narodni parki – 18.00 Tedenski pregled – 18.30 Agentka s srcem – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Otok leguanov – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne novice – 21.45 Šport – 22.15 V sedlu s smrtjo, angleški film – 23.45 Adamova družina.

Sobota, 11. 10.: 15.30 Tedenski pregled sporeda – 16.00 Svet svetih krav – 17.00 Ljuba družina – 17.45 Živali iščejo dom – 18.00 Pan-optikum – 18.25 Nogomet – 19.00 Za prijatelje filma – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Novo v znanosti – 20.15 Nežna noč, ameriški film – 22.35 KGB, tajna vojna.

Nedelja, 12. 10.: 9.00 Poročila – 9.05 Rdeči panter – 9.30 Kraljevska igra, dokumentarni film – 10.50 Sto mojstrovin – 11.00 Koncert – 15.00 Športno popoldne – 16.55 Ljudska glasba iz Avstrije – 17.40 Velikih deset – 18.25 Poglej in ugani – 18.30 Mladinska revija – 19.25 Novo v kinu – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Zadeva za ljudskega odvetnika – 20.15 Kraj zločina – 21.45 Loto – 22.00 Sam proti mafiji – 23.10 Franz Liszt – 23.40 Poročila.

Ponedeljek, 13. 10.: 17.30 Gibanje in energija – 18.00 Lindenstraße – 18.30 Agentka s srcem – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Reši me, kdor more – 21.00 Najlepši avtomobili sveta – 21.08 Kuharski mojstri – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne novice – 21.45 Šiling – 22.05 Literatura v filmu – 23.45 Poročila.

Torek, 14. 10.: 17.00 Šolska oddaja – 18.00 To je ostalo od dvojnega orla – 18.30 Agentka s srcem – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Made in Austria – 21.08 Poglej in ugani – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne novice – 21.45 Klub 2.

Sreda, 15. 10.: 17.00 Odvisno je od kurjave – 17.30 Dežela in ljudje – 18.00 Živ svet živali – 18.30 Agentka s srcem – 19.30 Nogomet Avstrija : Albanija – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne novice – 21.45 Dan v Pragi – 22.30 Pravila igre, francoski fim.

Četrtek, 16. 10.: 17.30 Računalniki – 18.00 Prosim k mizi – 18.30 Kolt za vsak primer – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Poročila in ozadja – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne novice – 21.50 Klub 2.

TV LJUBLJANA

Petek, 10. 10.: 9.00 Tednik – 10.00 Glasba starega Jadrana: Split – 15.35 Mozaik – 17.05 Poročila – 17.10 Moj sadovnjak spomladi – 17.25 Modro poletje – 17.55 Ob 50-letnici španske državljanske vojne – prenos iz Doma španskih borcev v Ljubljani – 18.55 Risanka – 19.00 Obzornik ljubljanskega območja – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Ta veličastna Afriška potica – 21.10 Derrick – 22.10 Dnevnik – 22.30 Tat zločinov, francoski film.

Obiščite
Werner Bergovo galerijo
v Pliberku

Sobota, 11. 10.: 8.00 Poročila – 8.05 Moji konji – 8.20 Slovenske ljudske pravljice – 8.40 J. Ribičič: Miškolin – 8.45 Miti in legende – 9.00 Poskušaj migati dvakrat – 9.30 Ščepec širnega sveta – 9.55 Afrika – 10.55 Sremska Mitrovica: spominska slovesnost – 12.00 Poročila – 14.55 Poročila – 15.00 Barabe, sovjetski mladinski film – 16.30 Ljubitelji narave – 17.00 Košarka – 18.30 Knjiga – 18.45 Risanka – 19.00 Turistični globus – 19.30 Dnevnik – 19.45 Vreme – 19.50 Zrcalo tedna – 20.15 Goslač na strehi – 23.10 Dnevnik – 23.25 Rogaška 85.

Nedelja, 12. 10: 8.35 Poročila – 9.00 Risanke – 9.55 Lutkovni živ žav – 10.00 Flipper – 10.25 Pragovi – 11.25 Šopek domačih – 12.00 Kdor zna, ima, oddaja za kmetovalce – 14.00 Poročila – 14.30 Na zahod, ameriški film – 15.40 Ž. Kozinc: Z bolečino v srcu – 16.55 Poročila – 17.00 Pod lipo, prenos s Tolminskega – 18.45 Risanka – 19.00 Ko še ne boli – 19.30 Dnevnik – 19.53 Vreme – 20.00 Internat – Obračun – 21.00 Jazz na ekranu – Bled 86 – 21.30 Športni pregled – 22.15 Poročila.

Ponedeljek, 13. 10.: 9.00 Zrcalo tedna – 9.20 Mednarodna obzorja: Dan v OECD-ju – 16.30 Mozaik – 17.20 Poročila – 17.25 Kupite vroči kostanj! – 17.45 Modro poletje – 18.15 Videogodba – 18.45 Risanka – 19.00 Podravski obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Minsk, stari in mladi, dokumentarni film – 20.35 Beli sen, glasbena oddaja – 21.15 Poznanstvo, dokumentarni film – 21.40 Debut, kratki igrani film – 22.10 Dnevnik – 22.30 Pojoča dežela, glasbena oddaja.

Torek, 14. 10.: 9.55 Učenec in učitelj – 10.25 Poklici v železniškem gospodarstvu – 10.55 Oktober v Kraljevu – 16.25 Mozaik – 17.25 Poročila – 17.30 MPF Celje '85 – 18.00 Periskop – 18.45 Risanka – 19.00 Gorenjski obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Lazar, drama – 21.35 Integrali – 22.50 Dnevnik.

Sreda, 15. 10.: 9.00 Sobota dopoldan, TV drama – 16.25 Mozaik – 17.10 Poročila – 17.15 Slovenske ljudske pravljice: O siromaku, ki je imel tri sinove – 17.40 Modro poletje – 18.15 Ladje na Jadranu – 18.45 Risanka – 19.00 Zasavski obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Žena in tujec, vzhodnonemški film – 21.45 Dokumentarec meseca – 22.15 Dnevnik.

Četrtek, 16. 10.: 9.00 Iz cikla jugoslovanskih filmov – 15.50 Mozaik – 17.25 Poročila – 17.30 J. Ribičič: Miškolin – mišji sovražniki, lutkovna oddaja – 17.40 Čirule Čarule: Čudežni šopek – 17.45 Modro poletje – 18.15 Delegatska tribuna – 18.45 Risanka – 19.00 Dolenjski obzornik – 19.30 Dnevnik – 19.55 Vreme – 20.05 Tednik – 21.05 Besediloslovni utrinki: O modnem „Še kako" – 21.15 Učitelj Louis Meissonnier – 22.10 Dnevnik – 22.25 Mir in razorožitev: izročilo s Kozare.

Karta, ki bo v pomoč turistom

Prvi skupni projekt desetih dežel in republik

Že pred leti, v času turistične konjunkture, v obdobju rekordov, so se turistični delavci odločili, da bodo pripravili (tudi za „sušna leta") celovito, enovito ponudbo enega najprivlačnejših turističnih območij Evrope, območja, ki zajema Hrvatsko, Slovenijo, Benečijo, Rezijo, Julijsko krajino, Trentino, Južno Tirolsko, Koroško, Zgornjo Avstrijo in Štajersko. Prvi rezultat dogovora je turistična karta Alpe-Adria, srce Evrope.

Karta (izšla je v nakladi 75.000 komadov) je vizitka delovne skupnosti Alpe-Jadran, hkrati pa učinkovito vabilo turistom, naj obiščejo to območje, ki sodi v eno izmed redkih in izjemnih turističnih območij v svetu. Ima kakšno drugo enovito turistično območje takšne turistične centre kot so Dubrovnik, Split, Benetke, Bled, Schladming, Meran, Vrbsko jezero, Plitvice, Zeltweg . . .?

To območje je sedaj našlo, kljub ideološkim razlikam, skupen jezik. Prvi rezultat je turistična karta „Alpe-Adria, srce Evrope", kot je njen uraden naziv.

Na karti, ki je celovit turistični vodič, se članice delovne skupnosti Alpe-Jadran niso zaprle vase: prostor so našla tudi območja Solnograškega v Avstriji, Bavarska v ZR Nemčiji in Lombardija v Italiji, ki so aktivni opazovalci v skupnosti Alpe-Jadran, območja, ki s svojo naravno in kulturno dediščino vsebinsko dopolnjujejo članice delovne skupnosti.

Privlačne so Alpe s smučarskimi centri, privlačni so številni turistični kraji ob Jadranu, privlačna so jezera, privlačne so peš poti, ki se vijejo od severa do juga Evrope, izjemna atrakcija sta Postojnska jama in Lipica, vredni ogleda so orožarna v Gradcu, beneški Lido, Klopinjsko jezero na Koroškem, končno tudi Milano, Ljubljana, München, Maribor s Pohorjem, Ptuj, pa Mantova, Cremona, Gardsko jezero, Brioni, Mali Lošinj, Kornati, Celovec, festivalsko mesto Salzburg . . .

„Kakšna ponudba na enem mestu, na enem območju, v srcu Evrope, na območju odprtih meja," morajo vzklikniti na primer francoski, švedski ali ameriški turist! Angleški novinarji, ki so bili na prvi skupni predstavitvi srca Evrope v Londonu, so bili ne le vzhičeni, temveč tudi brez besed. In njihovi komentarji so bili kratki: „To je fantastična ponudba, ki nima primere v svetu!"

„Rojstvo: Septembra leta 1979

Zamisel o enotnem nastopu članic delovne skupnosti Alpe-Jadran na svetovnem turističnem tržišču je bila v malhi predlogov že dalj časa. Deželni glavarji, predsedniki izvršnih vlad so videli v turističnih tokovih prvi skupni element sodelovanja. Delovna skupnost je 11. septembra 1979 v Gradcu odločila, naj bo prvi skupni projekt turistična karta in na njej naj ne bi bile samo najtemeljnejše informacije o cestah, krajih, bencinskih črpalkah, temveč tudi podrobne informacije o kulturni in naravni dediščini v posameznih krajih, o kampih, zimskih središčih, kobilarnah, pokritih in odprtih bazenih, marinah, transverzalnih peš poteh, igralnicah, igriščih za golf in drugo. V začetku februarja leta 1981 je bila v Ljubljani prva seja posebne delovne skupine. Delo ni steklo po načrtih, Bavarska in Solnograška sprva nista kazala posebnega zanimanja. Vrata so se odprla šele konec leta 1984: decembra so se sestali kartografi, konec decembra je bil pripravljen že predlog projekta. Zatem je delo steklo po tekočem traku. Strokovnjaki iz posameznih območij so imeli v kratkem obdobju deset dogovorov, gradivo je šlo avgusta letos v tiskarno. Sedaj je karta že na tržišču.

Izjemen projekt skupne zamisli

Turistična karta je izšla v zelo pomembnem obdobju, saj letošnji turistični rezultati niso preveč spodbudni. Veliko kje je bilo manj turistov kot lani, na primer tudi na avstrijskem Koroškem in v Benetkah.

Jacobo Panozzo, deželni dvornik za turizem Veneta: **„Na svetovnem turističnem tržišču bomo morali biti v prihodnje agresivni. Le tako bomo lahko preusmerili turistične tokove na območje Alp in Jadrana. Turistična karta Alpe-Adria, srce Evrope je izjemen projekt skupne zamisli, skupnega nastopa na tretjih tržiščih. Izid turistične karte pa predstavlja tudi zelo**

pomembno fazo v delovanju delovne skupnosti Alpe-Jadran. To je njen prvi konkretni plod, ki kaže, da lahko imamo tudi konkurenti skupni cilj." Podobnega mnenja je tudi referent za turizem pri štajerski deželni vladi dr. Heidinger:

„Pokazali smo, da je moč najti skupni jezik. Prepričan sem, da bodo skupne akcije na drugih tržiščih, na primer v Veliki Britaniji, Franciji, pa tudi v ZDA plodne in učinkovite ter da se bo del ogromne množice turistov preusmeril tudi k nam, v srce Evrope. O turistični karti? Je izraz skupnega duha in želje, da se čimbolj temeljito vključimo v svetovne turistične tokove. „In kaj pravi **Nataša Pobeglo,** pomočnica predsednice republiškega komiteja za turizem pri IS SRS: **„Turist želi različnost v ponudbi. Takšno ponudbo najde na območju naših republik in dežel oziroma pokrajin, ki so članice delovne skupnosti Alpe-Jadran. Cilj vseh nas je oblikovati celovito ponudbo in z njo prodreti na velika tržišča. Turistična karta je prvi korak. Že prihodnje leto bomo ponudili turističnemu tržišču v Evropi in bržkone tudi v ZDA prve skupne pakete. Pričakujemo, da se bo povečal turistični promet, da bo prišlo na naše območje več turistov kot doslej. Denar za propagando bo bolj smotrno naložen."**

Karta Alpe-Adria nazorno kaže, da turizem ne pozna meja, da jih ne priznava. Karta pa je tudi enkraten dosežek v svetovnem turizmu, njen izid je zgodovinski dogodek.

Manfred Meršnik

SLOVENSKE ODDAJE AVSTRIJSKEGA RADIA VSAK DAN OD 18.10 - 19.00

Petek, 10. 10.: Koroški avtorji
Sobota, 11. 10.: Duhovni nagovor Voščila
Nedelja, 12. 10.: O ovcah, volni in planinah (H. Lausegger)

Ponedeljek, 13. 10.: Pričevanja Dipl. trg. Janko Urank: Dachau
Torek, 14. 10.: Mladinska oddaja
Sreda, 15. 10.: Zvočno pismo iz Ljubljane
21.00 – 22.00 O centru in robovih v Srednji Evropi – srečanje pisateljev na Obirskem
Četrtek, 16. 10.: Rož – Podjuna – Zila
Petek, 17. 10.: ORF-akademija: Koroški liki – govorna šola.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza Slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straße 16.

Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straße 16
Telefon
(0 42 22) 51 43 00-30 (Rado Janežič)
31 (Lubo Urbajs)
32 (Andrej Kokot)
33 (Vinko Wieser)
Teleks 42 20 86 sndk a

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Zastopstvo za Jugoslavijo:
ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171
61000 Ljubljana.

Letna naročnina: 2500 dinarjev.

Informacija je več kot senzacija

Novega naročnika/novo naročnico pridobil(a):

(ime in priimek)

(naslov)

(pošta)

Drucksache
Tiskovina

P. n.

Slovenski VESTNIK

Postfach/poštni predal 408
9021 Klagenfurt/Celovec

Koroška liga:

„Jagodičeva“ enajsterica že na drugem mestu

SAK – WAC 2:0 (1:0)

Igrišče ASV, 600, Ruch;
1:0 – Ivan Ramšak, 2:0 – Mario Pihorner.

Vsak teden znova so slovenski nogometaši v središču koroškega nogometnega dogajanja. Pred tednom dni so se uspešno zoperstavili dotlej neporaženim Pliberčanom, tokrat pa je sledil triumf proti uspešnemu WAC-ju, ki je v zadnjih petih nastopih petkrat zmagal z odličnim skupnim razmerjem golov: 12:0! Z zmago nad Wolfsbergom Slovenski atletski klub ni samo izboljšal svoje bilance v neposrednem spopadu z nogometaši iz Labodske doline – v vseh treh dosedanjih tekmah je SAK zmagal – tudi na lestvici se je vzpel na drugo mesto.

Torej je povsem razumljivo, da tekme Slovenskega atletskega kluba privabljajo vedno več gledalcev na igrišče v Annabichlu. Tokrat jih je blagajnik Vinko Wieser naštel nad 600!

Izhodišči sta obe moštvi imeli približno enaki. Wolfsberger AC je bil na tretjem mestu lestvice, Slovenski AK – ki je imel prednost „domačega igrišča“ – na četrtem.

Tekma se je začela s pobudo domačinov, vendar so gostje s protinapadi odgovarjali hitro in dinamično, igrali so tehnično dober nogomet. Za višek dogajanja pa je sredi prvega polčasa poskrbel Ivan Ramšak. Odločil se je za soloakcijo, ki jo redkokdaj vidimo. Od sredine igrišča naprej je preigraval vse nasprotne branilce (Friesacherja, Koglerja in Hochmaierja), prodrl v kazenski prostor in od tam poslal žogo neubranljivo, natančno pod prečko. Vratar Breitenhuber je po 544 minutah prvič moral pobrati žogo iz svoje mreže, do odmora pa se na rezultatu (1:0) nič ni spremenilo.

Po odmoru do gostje zaigrali nepričakovano napadalno. Njihov najnevarnejši nogometaš, Rupp, pa ni bil najbolje razpoložen. Zato obramba Slovenskega AK tudi ni imela večjih težav, z lahkoto je branila vodstvo. Igra se je nadaljevala uravnovešeno, a kljub temu napeto. Odločitev pa je padla iz standardne situacije: Marjan Velik je izvedel na desnem krilu prosti strel, točno je zadel velikega Pihornerja, ki je čakal na petmetrovki in svojo edino priložnost za zadetek v tej igri mojstrsko izkoristil. Z glavo je vzpostavil končni izid 2:0. Sicer so Labodčani izboljšali na 1:2, toda izredno solidni sodnik Christian Ruch gola zaradi off-side ni priznal. Od tega trenutka naprej so se gostje vdali.

Ivan Ramšak (na sliki v tekmi proti Vöklamarktu) ni samo dober stilist, v nedeljo je prepričal tudi kot „solist“ in strelec!

Jagodičeva skrivnost

Slovenska ekipa se je v zadnjih štirih nastopih postopoma stopnjevala. Dosegla je 7 točk in na lestvici napredovala. S šestega mesta je rinila na drugo. To je obenem najboljša uvrstitev sakovcev na deželni ravni v tretjem letu v Koroški ligi. **Trener Lojze Jagodič** uporablja pred vsako igro naslednji „doping“ kot motivacijo za igralce: *„Vodstvo in odbor kluba* **ne zahtevata** *od vas,* **da morate** *postati prvaki,* **lahko pa postanete!** *V tem je cela skrivnost, vi lahko igrate sproščeno in brez vsakega pritiska. Sposobni ste vsekakor!“*

Postava: Dalanovič; F. Sadjak, Stern, Čertov, A. Sadjak, Wölbl, Ramšak, Kreutz; Velik, Pihorner, Lesjak. (Menjava: Luschnig, Hobel, Wieser).

Koroška liga

1. SVR Lienz	10	7	2	1	24:10	16
2. SAK	**10**	**5**	**4**	**1**	**16:9**	**14**
3. ASKÖ Irschen	10	7	0	3	12:9	14
4. WAC	10	6	1	3	17:9	13
5. SVG Pliberk	9	4	4	1	16:9	12
6. VSV/Beljak	10	4	3	3	20:14	11
7. Trg/Wigo	10	5	1	4	21:17	11
8. Breže	10	4	2	4	15:15	10
9. FC Mölltal	10	3	2	5	12:15	8
10. Šmohor	10	4	0	6	10:14	8
11. Mostič	10	3	2	5	7:18	8
12. Treibach	10	2	3	5	13:16	7
13. TSV Matrei	9	1	2	6	10:20	4
14. Brnca	10	0	2	8	4:22	2

Strelci:
8 golov: Hober (Pliberk) in Schwaiger (Lienz)
7 golov: **Pihorner (SAK)** in Par (Treibach)
3 gole: **Lesjak (SAK) . . .**
2 gola: **Ramšak, Velik, Polanšek (SAK) . . .**

Stanje v Koroški ligi

Lienz *je doma le remiziral (1:1 proti* **Pliberku)** *in je vendar obdržal prednost dveh točk, ker je* **Irschen** *izgubil tekmo v* **Šmohorju** *(0:1).* **SAK** *je sedaj Vzhodnim Tirolcem najbolj tesno za petami, saj je prej porazil tretje-uvrščeni* **WAC** *zanesljivo z 2:0. Popolnoma iz tira je koroški prvak* **Trg,** *ki je po letošnjem četrtem porazu (1:2 proti* **Brežam)** *šele na 7. mestu. Tudi* **Matrei** *in* **Brnca** *nimata sreče in uspeha. Matrei je podlegel šestič, Brnca pa že osmič, tako da položaj postaja za obe moštvi brezupen.*

Nesrečen poraz za ZSM Škocijan

Prejšnji četrtek je novoustanovljeni namiznoteniški klub Zveze slovenske mladine iz Škocijana igral v Celovcu svojo prvo tekmo proti moštvu celovške bolnice in zelo nesrečno podlegel s 6:4. Nesrečno predvsem zato, ker se tudi moštvo celovške bolnice prvič udejstvuje v prvenstvenem tekmovanju in ker so igralci iz Škocijana igrali zelo nervozno in le zaradi tega podlegli. Da bi bili imeli vse možnosti tudi za zmago je razvidno iz tega, da je npr. tretji igralec ZSM Škocijan Adi Blažej premagal igralca, proti kateremu je potem Hannes Jernej kot favorit podlegel. Najboljši igralec ZSM Škocijan pa je bil v tej tekmi Heinzi Luschnig, ki je zmagal dve tekmi, v tretji pa proti najboljšemu igralcu moštva celovške bolnice le nesrečno podlegel v treh nizih. Izrazit poraz pa so igralci iz Škocijana morali doživeti pravzaprav le v dvojici, kjer Jernej / Luschnig nista bila uigrana in zato nista imela niti najmanjših izgledov za zmago.

Kljub temu moramo reči, da se je novinec v tretjem razredu vzhod, prav moštvo ZSM Škocijan, še kar dobro predstavilo. Predvsem pa še, če upoštevamo, da so v bistvu šele tik pred začetkom prvenstva zvedeli, da jih je Koroška namiznoteniška zveza le upoštevala za letošnje prvenstvo. Tako ZSM Škocijan ni imela dosti časa, da bi se bila pripravila na to prvo tekmo, kar je bil v bistvu tudi glavni vzrok za tesen poraz. Kljub temu pa so se pokazali igralci optimistične, da bo v prihodnjih tekmah šlo že na boljše; kar bi jim bilo seveda želeti, saj je nastalo moštvo prav iz lokalnega, domačega delovanja krajevnega združenja ZSM, ki zdaj le že nekaj let prireja med drugim tudi namiznoteniški turnir. In prav v okviru zadnjega turnirja se je igralcem iz Škocijana porodila tudi zamisel, da bi se kot ZSM Škocijan prijavili tudi za tekmovanje v okviru koroškega prvenstva.

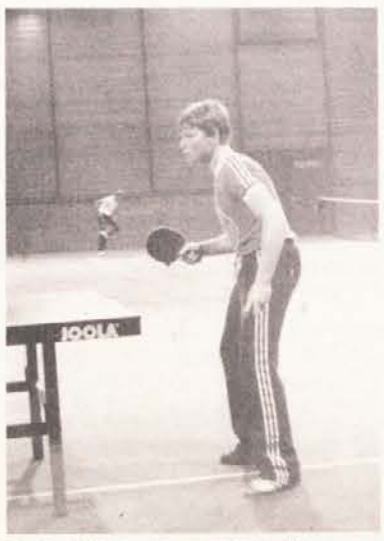

Najboljši igralec ZSM Škocijan proti LKH: Heinzi Luschnik.

LHK Celovec – ZSM Škocijan 6:4. Točke za ZSM: Luschnig (2), Jernej (1), Blažej (1).

Rezultati drugih slovenskih moštev:

1. razred:

BSK Kelag B – SŠK Obir 7:3. Točke za Obir: Franc Jožef Smrtnik (3).

DSG Sele – KAC 9:1. Točke za Sele: Novak (3), Oraže Mirko (3), Falle (2), Novak / Oraže Mirko (1).

3. razred:

DSG Sele – Labot 7:3. Točke za Sele: Bec (3), Oraže Marti (3), Bec / Oraže Marti (1)

NTK Celovec – LKH Celovec 5:5. Točke za NTK: Kupper (3), Mohar (1), Kupper / Mohar (1).

Ženska liga:

DSG Sele – Völkendorf 3:2. Točke za Sele: Fojka (1), Oraže Marti (1), Fojka / Oraže (1).

Naslednja igra:

ZSM Škocijan – DSG Sele danes 10. 10. ob 19. uri v kulturnem domu Šentprimož.

Vzhodna spodnja liga

V spodnji ligi igrajo vsa moštva v korist vodečega moštva iz **Wolfsberga,** ki je le s težavo ugnal moštvo iz **Velikovca** (3:2). Prednost je potemtakem zrasla na štiri točke. Sledijo **St. Leonhard, Wietersdorf, ASV** in **Šentandraž,** vsi zapored so remizirali. ASKÖ iz **Šmihela** je ostal na 8. mestu, igral je neodločeno proti Borovljam (0:0). Šmihelski nogometaši morajo še naprej čakati na prvi polni uspeh domačinov v tej sezoni. Vrstni red zadnjih treh: **Velikovec, Frantschach** in **Ruda.**

Prvi razred

Bilčovs – Metnitz 5:3 (2:3)

Nepričakovane težave domačinov, ki so šele v drugem delu odločili dramatični spopad v svojo prid. Bilčovs vodi s tremi točkami naskoka v skupini C.

Vrba – Kotmara vas 2:0

V vsakem polčasu en protizadetek in Kotmirčani so doživeli svoj četrti poraz prvenstva. Zdrknili so na 10. mesto, za Vrbo!

Neca – Klopinj 0:3

Prvi poraz Nece v domači okolici. Klopinj se počasi in zanesljivo približuje samemu vrhu lestvice. Po tej zmagi je že četrti.

Globasnica – Metlova 5:1

Do odmora je bila tekma odprta in napeta, nato pa je sledil za Metlovo udarec za udarcem. Beliš z dvema goloma, Galo, Schatz in Blažej so se z enim golom vpisali v listo strelcev. Globasnica je še naprej na prvem mestu skupine D.

Sinča vas – Sele 0:0

V derbiju kola so Selani osvojili dragoceno točko v Sinči vasi, ki je trenutno v dobri formi. „Tukaj je težko zmagati, še druga moštva bodo na tem terenu oddala točke“, je po tekmi dejal selski trener Jakopič.

Železna Kapla – Reichenfels 2:1

Zaslužena zmaga Kapelčanov v rezultatu ne pride prav do izraza. Krische in Kuchar sta poskrbela za odločitev in Kapla je spet druga!

Podkrnos – Žitara vas 1:1

Žitara vas je v krizi: samo neodločeni izid proti slabemu, zadnjeuvrščenemu Podkrnosu. 11. mesto po 9. kolu je za Žitrajčane vsekakor veliko razočaranje!

Drugi razred

Grabštanj – Galicija 1:3

V osmem nastopu je Galicija sedmič zmagala. Nekdanji vratar SAK Igor Mrkun je prejel šele 5 golov, njegovi soigralci pa so jih dali že kar 22.

Žvabek – Marija Rojah 0:2

Žvabek se je v začetku izkazal, a je kmalu popustil. Gostje so slabosti bržkone izkoristili in pravično slavili zmago.

NOGOMETNI TERMINI

v soboto, 11. 10. 1986
ob 15.00 – Velikovec – Šmihel
v nedeljo, 12. 10. 1986
ob 15.00 uri Pliberk – FC Mölltal
ob 15.00 VSV – SAK
ob 15.00 Sele – Podkrnos

ŠAH – 2. razred / vzhod

Druga šahovska ekipa SŠZ, ki je v prvem kolu ostala brez nasprotnika, je v soboto podlegla v Liebenfelsu s 3,5 : 4,5. To pa kljub temu, da je nasprotnik imel tri deske nezasedene! V opravičilo slovenskim šahistom pa je treba zapisati, da je moštvo še zelo mlado in deloma neizkušeno.

Postava: Winkler – Laußegger 1:0, Sterneck – **H. Rulitz** 0:1, Unterweger – **Wieser** remi, Kelz – Gasser 1:0, Stingl – Kernjak 1:0, Taumberger – **Pack** 0:1, Nagelschmied – Kropiunik 1:0, Eberhard – **Sodja** 0:1 (DG Liebenfels I – **SŠZ Posojilnica Celovec II** 4,5:3,5).

Naslednje tekme:
v soboto, 11. oktobra 1986 ob 15. uri
SŠZ Cartrans I – ATUS Hüttenberg I v Bilčovsu
SV Klagenfurt-Ost II – SŠK „Obir“ I v Celovcu
SV Schlatten I – SŠZ Posojilnica Bilčovs III na Svatnah

SLOVENSKI VESTNIK 40 LET

V okviru nagradnega tekmovanja v pridobivanju novih naročnikov naročam „Slovenski vestnik“ in prosim, da mi list pošiljate na naslednji naslov:

Ime in priimek _____

naslov _____

pošta _____

Obvezujem se, da bom naročnino redno plačeval(a) in prosim, da mi pošljete račun in položnico.

_____ (kraj in datum) _____ (podpis)

Pridobivaj nove naročnike

Slovenska športna zveza

vabi na naslednje tečaje in treninge:

Judo
- **vsak četrtek** od 17.00 do 20.00, v dveh skupinah, začetek tečaja: 17. 10. 1986; prijavnina 250 šil. za semester. kraj: Mladinski dom SŠD (Mikschallee 4, 9020).

Namizni tenis
- **vsak ponedeljek** od 17.00 do 19.00, kraj: v Mladinskem domu SŠD;
- **vsak četrtek** od 17.00 do 19.00 kraj: v Modestovem domu (Dr.-Richard-Canaval-Gasse, 9020); trening vodi: Mirko Oraže.

Plavanje in skoki v vodo
- **vsak četrtek** od 14.30 od 16.00, začetek: 17. 10. 1986; kraj: mestno kopališče v Celovcu; prijavnina: 50 šil vodi: prof. Milan Kupper.

Šah
- v Mladinskem domu; pričetek po dogovoru.

Biljard
- **v torkih in četrtkih** od 18.00 od 20.00 kraj: Mladinski dom; vodi: Gusti Serajnik.